

**UNIVERSITATEA DE STAT DIN MOLDOVA
INSTITUTUL DE CERCETĂRI JURIDICE, POLITICE ȘI SOCIOLOGICE**

Cu titlu de manuscris

C.Z.U.: 327(478:100),,1989/2023”(043.2)

UNGUREANU VEACESLAV

**DIMENSIUNEA GEOPOLITICĂ A SECURITĂȚII
ÎN CONTEXTUL TRANSFORMĂRILOR STRUCTURALE
DE SISTEM INTERNAȚIONAL
DIN PERIOADA POSTRĂZBOI RECE**

**SPECIALITATEA 562.01. – TEORIA ȘI METODOLOGIA
RELAȚIILOR INTERNAȚIONALE ȘI A DIPLOMAȚIEI**

Rezumatul tezei de doctor habilitat în științe politice

CHIȘINĂU, 2024

Teza a fost elaborată în cadrul Centrului Cercetări Politice și Relații Internaționale al Institutului de Cercetări Juridice, Politice și Sociologice al Universității de Stat din Moldova

Consultant științific:

JUC Victor, doctor habilitat în științe politice, profesor universitar, membru corespondent al Academiei de Științe a Moldovei.

Referenți oficiali:

1. **MORARU Victor**, doctor habilitat în științe politice, profesor universitar, membru corespondent al Academiei de Științe a Moldovei;
2. **CEBOTARI Svetlana**, doctor habilitat în științe politice, profesor universitar, Universitatea de Stat din Moldova;
3. **STRĂUȚIU Eugen**, doctor în științe politice, profesor universitar, Universitatea „Lucian Blaga”, Sibiu, România.

Componența Consiliului științific specializat DH 562.01-24-7, aprobată de Consiliul de conducere al ANACEC prin Decizia nr.1 din 24 mai 2024:

Președinte

1. **VARZARI Pantelimon**, doctor habilitat în științe politice, profesor universitar;

Secretar științific

2. **SPRINCEAN Serghei**, doctor habilitat în științe politice, conferențiar universitar;

Membrii

3. **ROMAN Alexandru**, doctor habilitat în istorie, profesor universitar;
4. **MANOLACHE Constantin**, doctor habilitat în științe politice, conferențiar universitar;
5. **TEOSA Valentina**, doctor habilitat în științe politice, profesor universitar;
6. **VASILESCU Grigore**, doctor habilitat în filosofie, profesor universitar;
7. **ALBU Natalia**, doctor în științe politice, conferențiar universitar;
8. **POPA Dumitru**, doctor în drept, profesor universitar, Universitatea „Apollonia”, Iași, România.

Susținerea tezei va avea loc la **23 august 2024**, ora **14.00**, în ședința Consiliului științific specializat DH 562.01-24-7 – Teoria și metodologia relațiilor internaționale și a diplomației din cadrul Universității de Stat din Moldova (mun. Chișinău, str. Academiei 3/2, MD-2028, sala 18).

Teza de doctor habilitat și rezumatul pot fi consultate la Biblioteca Centrală a Universității de Stat din Moldova, la Biblioteca Națională a Republicii Moldova, la Biblioteca Științifică (Institut) „Andrei Lupan” și pe pagina web a ANACEC (www.cnaa.md)

Rezumatul a fost expediat la data de 19 iulie 2024

Secretar științific al Consiliului științific specializat:

doctor habilitat în științe politice, conferențiar universitar

SPRINCEAN Serghei

Consultant științific:

**doctor habilitat în științe politice, profesor universitar,
membru corespondent al Academiei de Științe a Moldovei**

JUC Victor

Autor:

doctor în științe politice

UNGUREANU Veaceslav

© Ungureanu Veaceslav, 2024

CUPRINS

REPERELE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII.....	4
CONȚINUTUL TEZEI.....	14
CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI.....	35
BIBLIOGRAFIE.....	42
LISTA PUBLICAȚIILOR AUTORULUI LA TEMA TEZEI.....	44
ADNOTARE (ÎN ROMÂNĂ, RUSĂ ȘI ENGLEZĂ).....	47
FOAIA PRIVIND DATELE DE TIPAR.....	50

REPERELE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII

Actualitatea și importanța temei abordate. Cercetarea teoretico-aplicativă a dimensiunii geopolitice a securității se impune actualmente cu tot mai mare perspicacitate prin exploatarea dezvoltării factorilor propice necesari pentru reflecții interdisciplinare în condițiile intensificării gradului de complexitate și sporirii nivelului dinamismului relațiilor internaționale postrăzboi rece, care au determinat imperativul realizării unei investigații din perspectiva valorificării oportunității efectuării unei analize a influenței fenomenului geopolitic asupra procesului de redimensionare a securității abordată multinivelar, sistemic și structural-funcțional în contextul transformărilor structurale de sistem internațional din perioada postrăzboi rece. Reflecțiile geopolitice, în pofida perioadelor de evoluție a geopoliticii, au fost mereu prezente, într-o măsură mai mare sau mai mică, în acțiunile decidenților politici responsabili de domeniul politicii externe și al securității naționale ale marilor puteri, care fiind ghidați de conștiința geopolitică, urmăreau obiectivul asigurării securității internaționale, regionale și naționale prin consolidarea capacității geopolitice ale statului.

După încheierea războiului rece, ideile geopolitice au cunoscut o puternică reafirmare și reconceptualizare, o profundă redefinire și diversificare a obiectului de cercetare, precum și o largă corelație cu alte discipline, în contextul actualizării procesului de reedificare a disciplinei geopolitice, care este acceptată în cadrul societății, inclusiv și în comunitatea academică, fiindu-i stabilit locul și rolul în cadrul sistemului științelor sociale. De asemenea, în contextul dispariției ordinii mondiale bipolare și edificării unui nou sistem internațional format dintr-o singură supraputere – Statele Unite ale Americii și mai multe puteri majore – Uniunea Europeană, China, Federația Rusă, care contestă actuala ordine mondială și supremația Statelor Unite ale Americii, invocând argumentul necesității reconturării sferelor de influență geopolitică, astfel urmărind scopul reconfigurării echilibrului geopolitic de putere în baza căruia să fie edificat un nou sistem internațional multipolar și o nouă ordine mondială, cercetării securitologiei i-a fost acordată o atenție deosebită, aceasta obținând noi valențe de cugetare în abordarea teoriei și analizei practice, iar obținerea rezultatelor a fost asigurată doar prin interacțiunea cu alte discipline, în special cu geopolitica care a elucidat multiple probleme pe dimensiunea geopolitică a securitologiei, fără de care investigarea în domeniul securității n-ar fi fost una exhaustivă. La începutul perioadei postrăzboi rece arhitectura geopolitică mondială a securității internaționale s-a schimbat, iar actualmente și conjunctura geopolitică a mediului de securitate regională continuă să treacă printr-o fază de transformare, determinând modificarea riscurilor și amenințărilor care demonstrează primordialitatea obiectului de referință *statul* în cadrul investigațiilor securității, care anterior a fost neglijat, fiind substituit fără argumente concludente, întâietatea în realizarea

analizei securității i-a fost acordată individului, ceea ce a generat o departajare a susținătorilor în grupul celor ce vor să extindă investigația conceptului de securitate și a grupului celor care vor să aprofundeze examinarea teoriei securității.

Remarcarea importanței științei geopolitice în abordarea cercetării interdisciplinare în conexiune cu securitologia asigurând suportul analitic al subiectelor, cum ar fi: relațiile geopolitice de securitate dintre state; arhitectura geopolitică de securitate; geopolitica mediului de securitate; interesele geopolitice de securitate ale statelor; sfera de influență geopolitică de securitate din perspectiva prevenirii, identificării și combaterii riscurilor și amenințărilor sub aspectul asigurării și stabilității securității internaționale; constituirea și consolidarea complexelor de securitate regională; sporirea rezilienței componentelor securității naționale, s-a dovedit a fi una pertinentă și de semnificație majoră pentru a înțelege plurivalența fenomenului de securitate, care a evoluat și el odată cu dispariția ordinii mondiale bipolare, necesitând asigurarea unei cercetări noi, exhaustive a dimensiunii geopolitice în cadrul investigației riscurilor și amenințărilor la adresa securității internaționale, regionale și naționale. Evenimentele geopolitice din Ucraina, din 2014 când Federația Rusă a anexat Peninsula Crimeea și, în special din 24 februarie 2022, când Federația Rusă a comis o agresiune militară pe întreg teritoriul împotriva statului vecin, au sfidat teoriile securității elaborate în perioada postrăzboi rece în care dimensiunii geopolitice nu i s-a acordat o atenție semnificativă în calitate de concept sau chiar a fost ignorată deliberat din cauza noilor condiții de existență a mediului de securitate, iar după tentativa Federației Ruse de a recontura sferele de influență geopolitică regională aplicând forța militară, dimensiunea geopolitică a securității a revenit în forță, prefigurând condiții pentru realizarea unor noi cercetări, determinând noi reflecții epistemologice, noi abordări empirice și noi dezbateri de idei în procesul de investigație a securitologiei.

Reconceptualizarea paradigmei geopolitice de asigurare a rezilienței securității naționale a Republicii Moldova din perspectiva fortificării sectorului de securitate și apărare conferă cercetării o actualitate și importanță cu mult mai pronunțată, mai ales în contextul noilor reconfigurări ale conjuncturii geopolitice a mediului de securitate regională, determinate de tentativa Federației Ruse de a-și consolida poziția geopolitică în sfera de influență a spațiului postsovietic prin utilizarea metodei *hard* de realizare a intereselor geopolitice, declanșând un război neprovocat împotriva Ucrainei, astfel subminând securitatea europeană care va necesita o nouă abordare geopolitică mult mai profundă și mult mai consistentă în edificarea unui nou sistem de securitate europeană. Realizarea imperativului geopolitic al politicilor contemporane de asigurare a securității naționale este unul vital pentru Republica Moldova. Un cadru analitic mai profund privind evoluția proceselor geopolitice ale mediului de securitate regională va contribui la consolidarea securității naționale a Republicii Moldova.

Scopul și obiectivele lucrării. Având în calitate de suport de referință actualitatea și importanța problemei abordate, scopul trasat pentru valorificare științifică este de a cerceta impactul geopoliticii asupra securității în contextul transformărilor structurale de sistem internațional din perioada postrăzboi rece. Realizarea scopului propus necesită soluționarea următoarelor obiective:

1. A analiza elaborările științifice realizate de cercetătorii științifici și analiștii din străinătate și din Republica Moldova la tema supusă cercetării utilizând metoda analizei istoriografice, care este una importantă pentru cunoașterea și explicarea domeniului investigat;

2. A reliefa procesele de redimensionare a structurii sistemului internațional din perspectiva aplicării teoriei sistemelor, care va elucida problemele științifice determinate de conceptele „sistemul internațional”, „ordine internațională” și „ordine mondială”;

3. A edifica propria viziune privind definirea termenilor și determinarea statutelor științifice a „geografiei politice” și a „geopoliticii” în perioadele de evoluție a gândirii în cadrul școlilor geopolitice de pe mapamond;

4. A cerceta teoria securității prin prisma conceptelor care clarifică securitatea internațională, securitatea regională și securitatea națională, bazate pe obiectul central de referință de asigurare a securității statului și formularea propriilor definiții ale securității cu accentuarea dimensiunii geopolitice sub aspectul principiului interdisciplinarității;

5. A investiga redimensionarea arhitecturii geopolitice mondiale a securității internaționale constatând influența asupra procesului de reconfigurare a sistemului internațional, specificând noțiunile „arhitectură geopolitică mondială a securității internaționale”, „sferă de influență geopolitică” și „mare putere”, precum și identificarea etapelor de organizare structurală a sistemului internațional postrăzboi rece;

6. A examina cele mai esențiale interese geopolitice ale marilor puteri și semnificația acestora asupra gradului de asigurare a securității naționale, promovate în diferite regiuni de importanță strategică care determină statutul geopolitic în relația cu altele mari puteri, puteri regionale sau micile puteri și definind noțiunea de „interes geopolitic” care reprezintă un element important în geopolitica securității naționale ale marilor puteri;

7. A analiza procesul de reconfigurare a conjuncturii geopolitice a mediului de securitate regională din perspectiva re poziționării strategice a puterilor regionale și a micilor puteri din spațiul geopolitic al Europei Centrale și de Est, clarificând noțiunile „conjunctură geopolitică a mediului de securitate regională”, „spațiu geopolitic al Europei Centrale și de Est”, „putere regională” și „mică putere” în contextul asigurării dimensiunii geopolitice a securității naționale a puterilor regionale și a micilor puteri;

8. A decela corelația dintre redefinirea geopoliticii a puterilor regionale și a micilor puteri din spațiul geopolitic al Europei Centrale și de Est și consolidarea rezilienței sistemului național de securitate a acestora, prin examinarea necesității valorificării oportunităților a procesului integraționist euroatlantic în asigurarea securității naționale;

9. A cerceta situația geopolitică a Republicii Moldova și a analiza necesitatea realizării opțiunii de reconceptualizare a paradigmei geopolitice de asigurare a rezilienței securității naționale a Republicii Moldova prin aderare la valorile euroatlantice, ceea ce ar asigura îndeplinirea obiectivelor intereselor geopolitice ale Republicii Moldova de asigurare a securității naționale;

10. A demonstra imperativul consolidării dimensiunii geopolitice în fortificarea rezilienței sistemului național de securitate al Republicii Moldova prin intensificarea procesului de aderare la Alianța Nord-Atlantică, precum și identificarea problemelor geopolitice cu care se confruntă Republica Moldova la etapa actuală în evoluția procesului de asigurare a securității naționale.

Ipoteza de cercetare:

1. În perioada postrăzboi rece evoluția redimensionării arhitecturii geopolitice mondiale a securității internaționale s-a succedat prin relații de cooperare și rivalitate dintre marile puteri, precum și prin acțiuni de amicitie și ostilitate dintre marile puteri cu puterile regionale și micile puteri, urmărindu-se de către fiecare actor internațional statal realizarea intereselor sale geopolitice, care s-au dovedit a fi complexe și într-o dinamică permanentă, condiționând reconturarea sferelor de influență geopolitică, ce au intensificat procesele de organizare a perioadei postrăzboi rece în trei etape distincte însoțite de propriile reconfigurări structurale geopolitice ale sistemului internațional.

2. După încheierea războiului rece re poziționarea strategică prin redefinirea geopoliticii din perspectiva rezilienței securității naționale ale puterilor regionale și ale micilor puteri din spațiul geopolitic al Europei Centrale și de Est s-a soldat cu reconfigurarea conjuncturii geopolitice a mediului de securitate regională, ceea ce a produs un dezechilibru geopolitic dintre marile puteri, determinând acțiuni profunde ale acestora de realinieri de poziții geopolitice și redistribuiri de roluri geopolitice la linia de interferență periferică a sferelor de influență geopolitică.

Sinteza metodologiei de cercetare și justificarea metodelor de cercetare alese. Utilizarea metodelor filosofice de cercetare științifică au fost realizate în conformitate cu abordarea interdisciplinară a complexității fenomenului examinat, fiind aplicate și îmbinate mai multe metode de investigație, care au asigurat sinergia teoretică în realizarea epistemologică a obiectului studiat, precum și în concordanță cu sistemul de principii universale și de strategii generale, aplicate în conexiune cu alte metode, general-științifice și particular-științifice: *metoda metafizică* a asigurat analiza profundă a renașterii științei geopolitice, mai ales în perioada postrăzboi rece a sistemului internațional, abordată în cadrul securitologiei; *metoda dialectică*

bazată pe determinism, pe raporturile cauză-efect, a permis de a cerceta în dinamică dimensiunea geopolitică a securitologiei, evidențiind caracterul imperativ al fenomenului geopolitic în abordarea securității la diferite nivele internațional, regional și național; *metoda sinergetică* a oferit posibilitate de a cerceta geosecuritologia ca pe un sistem de valori a cărei dimensiune se autoorganizează și se organizează, asigurând explicarea și înțelegerea mai bună a caracterului geopolitic al securitologiei.

Cercetările au fost realizate prin valorificarea mai multor metode general-științifice, printre care nominalizăm următoarele: *metoda structural-funcțională* a asigurat o cercetare de ansamblu a sistemului internațional și a ordinii mondiale prin analiza structural-sistemică a relațiilor internaționale și a securității abordată multinivelar; *metoda comparativă* a permis de a supune analizei subiectele abordate prin raportul general-particular, urmărindu-se determinarea trăsăturilor comune și elucidarea celor specifice, identificarea repetabilității și specificarea ineditului în promovarea dimensiunii geopolitice în cadrul securitologiei; *metoda behavioristă* a asigurat investigarea reacțiilor și comportamentului marilor puteri angajate în competiția de promovare a intereselor geopolitice în sferile de influență; *metoda instituțională* a fost utilizată pentru a studia procesele de fundamentare și de consolidare a rezilienței instituționale a sistemelor naționale de securitate și apărare ale altor state, dar și în mod special care vizează subiectul Republica Moldova; *metoda istoriografică* a fost folosită pentru punerea în lumină și analiza celor mai importante elaborări monografice, culegeri de materiale și articole științifice la tema subiectelor abordate; *metoda prospectivă* a oferit posibilitatea de a elabora unele macroipoteze ce vizează eventuale evoluții ale fenomenului geopolitic în determinarea procesului de asigurare a securității internaționale și a securității regionale pe termen scurt și mediu; *metoda descriptivă* fiind fundamentată pe anumite categorii și concepte contemporane, a fost invocată pe larg pentru a trece în revistă evenimente ce țin de istoria geopoliticii, istoria securitologiei, istoria relațiilor internaționale și activitățile de politică externă, asigurând cu material factologic investigațiile proceselor de redimensionare a arhitecturii geopolitice mondiale a securității internaționale și de reconfigurare a conjuncturii geopolitice a mediului de securitate regională. În același context se include și *observația* acțiunilor de realizare a intereselor geopolitice ale actorilor statali în vederea asigurării securității naționale, informație necesară din raționamente nu numai gnoseologice, dar și teoretico-metodologice; tabloul cercetărilor realizate este întregit de *metoda analiză și sinteză* și *metoda inducție și deducție*, cărora le-a revenit un rol important în valorificarea științifică a problemelor supuse investigațiilor în plenitudinea lor.

Investigațiile au fost efectuate și prin aplicarea metodelor particular-științifice, printre care menționăm următoarele: *metoda analizei evenimentelor* a asigurat prin identificarea, sistematizarea și cercetarea informației empirice, expertizate și pronosticate, evidențierea

revenirii geopoliticii pe agenda securității internaționale; *metoda analiza conținutului documentelor* a permis elucidarea obiectului de cercetare prin investigarea științifică a actelor normative; *metoda studiu de caz* a asigurat investigarea impactului fenomenului geopolitic asupra securității naționale a Republicii Moldova; subiectul Republica Moldova a fost valorificat și prin aplicarea *metodei retroalternativistă*, prin intermediu căreia a fost supusă evaluării probabilitatea de a deveni realitate a unor posibile variante de soluționare a mai multor probleme geopolitice din domeniul securității și apărării naționale; *metoda abordării sistemice* a făcut posibil cercetarea relațiilor internaționale ca sistem în care actorii interacționează sau rivalizează pe diferite dimensiuni, inclusiv pe cea geopolitică pentru asigurarea securității internaționale, regionale sau naționale, instituțiile cărora de asemenea, au fost supuse investigației ca elemente a abordării sistemice; *metoda construcția scenariilor* a asigurat procesul de investigație cu analiza prospectivă în modelarea probabilistică a implicațiilor unor posibile evenimente actuale și/sau anterioare asupra viitorului, oferind posibilitate de selectare, conturare și proiectare a unor scenarii asupra pronosticării eventualelor evoluții privind asigurarea securității internaționale, regionale și naționale, bazate pe elemente geopolitice cunoscute și validate din trecut și prezent, precum și încercarea examinării posibilelor scenarii privind viitorul perioadei postrăzboi rece; *metoda delfică* a oferit probabilitatea de a constata unele divergențe în aprecierile primare generalizate sau particularizate în comunicarea structurată de previziune sistematică, interactivă bazată pe consultarea unui grup de experți, asigurând identificarea aspectelor neobservate, fixând atenția pe consecințele atât cele probabile, cât și cele improbabile a dezvoltării problemei cercetate și a servit drept suport metodologic în elaborarea recomandărilor aplicative; *metoda diacronică și sincronică* a asigurat realizarea procesului de cercetare a geopoliticii, securitologiei și teoriei relațiilor internaționale din perspectiva dimensiunilor evolutive și statice ale elementelor structurale interdependente ale trecutului și viitorului, care interacționând sincronic au determinat caracterul dinamic al sistemului prin înlocuirea „sistemului imuabil” cu „sistemul în mișcare”, fiind valorificată existența mișcării în interiorul sistemului abordat științific în cadrul investigației.

Noutatea și originalitatea științifică. Caracterul inovator al rezultatelor care au fost obținute în urma realizării cercetărilor prin abordarea interdisciplinară a securitologiei valorificând dimensiunea geopolitică din perspectiva potențialului de investigație, noutatea științifică fiind exprimată prin: sunt supuse examinării diversificarea teoretică a disciplinelor geopolitica și securitologia prin intermediul investigațiilor a evoluției conceptuale în cadrul școlilor de gândire în perioada postrăzboi rece; este argumentată prin dezbateri epistemologice interdisciplinare necesitatea fundamentării unei noi direcții științifice în domeniul cercetării securitologiei – „Geosecuritologia” pentru asigurarea realizării analizelor pertinente cu caracter

inovator în domeniul securitologiei, fiind consolidată dimensiunea geopolitică, în contextul imposibilității acesteia de una singură, neavând instrumentarul teoretico-aplicativ necesar, să argumenteze implicarea fenomenului geopolitic în stabilizarea sau destabilizarea procesului de asigurarea a securității la nivel internațional, regional și național; este identificată și definită fundamentarea teoretică a unei noi direcții științifice în domeniul cercetării securitologiei – „Geosecuritologia”, constatând rolul determinant al dimensiunii geopolitice, precum și corelația, interacțiunea și interdependența în procesul de cercetare a securitologiei; este demonstrată corelația dintre procesele de redimensionare a arhitecturii geopolitice mondiale a securității internaționale, care s-au dovedit a fi determinante, și organizarea structurală a sistemului internațional postrăzboi rece, fiind identificate și etapele din perioada postrăzboi rece, în contextul reconturării sferelor de influență geopolitică proces impulsivat de promovarea intereselor geopolitice de asigurare a securității naționale ale marilor puteri; este realizată cercetarea reconfigurării conjuncturii geopolitice a mediului de securitate regională explorând re poziționările strategice ale puterilor regionale și ale micilor puteri din spațiul geopolitic al Europei Centrale și de Est, totodată evaluând necesitatea redefinirii geopoliticii ale acestora din perspectiva consolidării rezilienței sistemului național de securitate; este examinată necesitatea realizării procesului de reconceptualizare a paradigmei geopolitice de asigurare a rezilienței securității naționale a Republicii Moldova, sub aspectul consolidării dimensiunii geopolitice de asigurare a rezilienței sistemului național de securitate al Republicii Moldova, fiind identificate și formulate problemele geopolitice cu care se confruntă Republica Moldova la etapa actuală de asigurare a securității naționale.

Rezultatele principal noi care au fost obținute în urma realizării investigațiilor științifice au contribuit la crearea unei noi direcții științifice în domeniul cercetării securitologiei – „Geosecuritologia”, având ca suport analiza dimensiunii geopolitice a securității fundamentată prin aplicabilitate având ca obiect de investigație influența fenomenului geopolitic din perspectiva evoluției transformărilor structurale de sistem internațional din perioada postrăzboi rece asupra securității abordate multinivelar, sistemic și structural-funcțional.

Importanța teoretică a lucrării. Semnificația teoretică a cercetării rezidă în elaborarea și prezentarea unui cadru teoretico-metodologic complex și bine fundamentat de caracter interdisciplinar în aspect metodologic și pluridisciplinar, în plan analitico-epistemologic de explorare științifică a dimensiunii geopolitice a securitologiei, fiind abordată științific în calitate de suport teoretic în fundamentarea unei noi direcții științifice în domeniul cercetării securitologiei – „Geosecuritologia”. Cadrul conceptual elaborat reflectă adecvat tendințele demersului științific și realitățile proceselor geopolitice mondiale și regionale din perioada postrăzboi rece. În particular, importanța teoretică se exprimă prin următoarele:

- sunt ajustate la obiectul de cercetare definițiile de sinteză ale noțiunilor „geopolitică” și „geografie politică”, fiind precizate deosebirile și asemănările de conținut a obiectului de studiu, precum și gradul de interacțiune dintre disciplinele abordate;

- sunt perfectate definițiile de sinteză ale noțiunilor „securitate internațională”, „securitate regională” și „securitate națională”, în cadrul cărora este accentuată dimensiunea geopolitică, ca un element fundamental în abordarea fenomenului securității;

- sunt definitivate la obiectul de cercetare definițiile de sinteză ale conceptelor și noțiunilor „sistem internațional”, „ordine mondială”, „complexe de securitate regională”, „arhitectură geopolitică mondială a securității internaționale”, „sferă de influență geopolitică”, „interes geopolitic”, „conjunctură geopolitică a mediului de securitate regională”, „spațiu geopolitic al Europei Centrale și de Est”, „mare putere”, „putere regională”, și „mică putere”, care au contribuit la elucidarea aspectelor teoretico-metodologice în cadrul procesului de cercetare;

- este argumentată fundamentarea teoretică și elaborată definiția unei noi direcții științifice în domeniul cercetării securitologiei – „Geosecuritologia”, care îmbină cercetările din domeniile geopoliticii și securitologiei reliefând importanța proceselor geopolitice în analiza securității multinivelare, sistemice și structural-funcționale.

Valoarea aplicativă a lucrării. Rezultatele cercetării rezidă în elaborarea unui studiu cu caracter științifico-didactic și trăsături practice concludente, care se manifestă prin următoarele:

- oferă în plan teoretic un suport care poate servi în calitate de punct de reper pentru elaborări științifice noi în domeniile geopoliticii și securitologiei;

- asigură baza științifică cu particularități teoretico-aplicative, la nivel academic, pentru fundamentarea unei noi direcții științifice în domeniul cercetării securitologiei – „Geosecuritologia”, dar și la nivel universitar, prin edificarea unei noi subdisciplini în cadrul securitologiei – „Geosecuritologia”, care necesită a fi inclusă în ciclul I și ciclul II, în procesul de instruire a studenților și cursanților din instituțiile de învățământ din cadrul Serviciului de Informații și Securitate, Ministerului Apărării și Ministerului Afacerilor Interne, precum și în proiectele de perfecționare continuă a colaboratorilor și funcționarilor din instituțiile sistemului organelor securității statului și din subdiviziunile ministerelor, serviciilor și centrelor de forță, totodată, completând și numărul redus de cercetări autohtone interdisciplinare consacrate problematicii securității;

- contribuie sub aspect didactic la perfectarea manualelor și predarea unor cursuri academice, cum ar fi: Geopolitica, Securitologia, Teoria relațiilor internaționale, Securitatea națională a Republicii Moldova în contextul geopolitic regional, Consolidarea rezilienței sistemului național de securitate și apărare al Republicii Moldova ș.a.;

- identificarea viziunilor privind soluționarea conflictului din raioanele de est ale Republicii Moldova, reliefate în lucrare, pot fi aplicate în calitate de suport conceptual în cadrul documentelor strategice cu caracter internațional, dar în special național pentru realizarea politicilor de reintegrare în contextul reconfigurării conjuncturii geopolitice a mediului de securitate regională;

- argumentele și recomandările formulate privind necesitatea modificării statutului geopolitic de neutralitate permanentă a Republicii Moldova în vederea fortificării rezilienței securității naționale, care va determina re poziționarea geopolitică a Republicii Moldova din *stat-tampon* în stat membru al Alianței Nord-Atlantice, pot fi utilizate în cadrul activității grupurilor de lucru la nivel parlamentar și interparlamentar, guvernamental și interguvernamental cu privire la problematica asigurării dimensiunii geopolitice în eventualitatea adoptării unor noi documente strategice care fundamentează politicile securității naționale;

- asigură funcționarii publici, factorii de decizie din cadrul autorităților publice centrale și locale, experții din institutele de cercetare din cadrul universităților și analiștii din cadrul societății civile cu rezultate substanțiale în vederea aprofundării cunoștințelor privind dimensiunea geopolitică a securitologiei ca factor determinant în abordarea procesului de asigurare a securității la nivel internațional, regional și național.

Implementarea rezultatelor științifice. Rezultatele obținute, concluziile și recomandările au fost implementate în cadrul realizării a mai multor proiecte instituționale în cadrul Institutului de Cercetări Juridice, Politice și Sociologice al Universității de Stat din Moldova, precum: 20.70086.13/COV Atenuarea impactului negativ al pandemiei COVID-19 asupra funcționalității instituțiilor puterii de stat din Republica Moldova (FUNCOV), (2020-2021); 14.06.237F Modernizarea social-politică a Republicii Moldova în contextul extinderii procesului integraționist european (2015-2019); 01.05.01 Securitatea națională a Republicii Moldova în contextul aderării la Uniunea Europeană: abordări juridice, politologice și sociologice (SENREM), (2024-2027).

Aprobarea rezultatelor. Teza de doctor habilitat este elaborată în Centrul Cercetări Politice și Relații Internaționale al Institutului de Cercetări Juridice, Politice și Sociologice al Universității de Stat din Moldova. Teza a fost examinată și susținută în ședința Centrului Cercetări Politice și Relații Internaționale al Institutului de Cercetări Juridice, Politice și Sociologice al Universității de Stat din Moldova, în ședința Seminarului Științific de Profil ad-hoc de la Universitatea Liberă Internațională din Moldova și în ședința Seminarului Științific de Profil de la Institutul de Cercetări Juridice, Politice și Sociologice al Universității de Stat din Moldova.

Rezultatele științifice obținute în urma investigațiilor și-au găsit elucidare în peste 40 de lucrări științifice, inclusiv în 2 monografii, precum și au fost prezentate, discutate și aprobate la peste 25 de foruri științifico-practice naționale și internaționale, printre care evidențiem: Conferința internațională anuală cu genericul „*The Political Consequences Of The Pandemic*”, (Belgrad, 26-27 septembrie 2020); Conferința științifică internațională cu genericul „*Știința politică și administrativă: provocări globale, soluții locale*”, (Chișinău, 13 noiembrie 2020); Masa rotundă cu genericul „*Бытие и Бессмертие (Истина. Ценности. Познание)*” к 100-летию выдающегося белорусского философа Алексея Климентьевича Манеева, (Minsk, 26 mai 2021); Conferința științifică internațională cu genericul „*Perspectivile și problemele integrării în spațiul european al cercetării și educației*” (ediția a VIII-a), (Cahul, 4 iunie 2021); Conferința științifico – practică națională cu participare internațională cu genericul „*30 de ani de la adoptarea declarației de independență a Republicii Moldova: aspecte politico-juridice și social-economice*”, (Chișinău, 26 august 2021); Conferința științifică internațională cu genericul „*Strengthening security and stability in the new national, regional and global realities*”, (Chișinău, 12 mai 2023); NATO SPS Advanced Research Workshop „*Regional Strategy for Medical Response as Part of the Disaster Management in Case of Radiation Emergency Caused by the War in Ukraine*” (Bucharest, September 19-21, 2023), ș.a. De asemenea, menționăm participarea cu rapoarte științifice prezentate în cadrul meselor rotunde, atelierelor de lucru și seminarelor publice, organizate de către Institutul de Cercetări Juridice, Politice și Sociologice al Universității de Stat din Moldova, Universitatea de Studii Europene din Moldova, Universitatea de Stat din Moldova și Centrul de Informare și Documentare privind NATO în Moldova.

Publicațiile la tema tezei. Investigațiile și-au găsit elucidare în 40 de lucrări științifice, inclusiv în 2 monografii (1 monoautor, 1 coautor), 8 culegeri de articole științifice, 1 ghid metodic, 10 materiale ale comunicărilor științifice, 3 articole publicate în reviste științifice din străinătate și 16 în articole publicate în reviste științifice naționale, în volum de 62,6 c.a.

Volumul și structura lucrării. Teza include introducere, cinci capitole, fiecare fiind structurat în trei subcapitole, concluzii generale și recomandări, finalizând cu bibliografie din 336 de titluri. Lucrarea are un volum de 266 pagini de text de bază.

Cuvinte-cheie: dimensiunea geopolitică, securitologie, geosecuritologie, sistem internațional, perioadă postrăzboi rece, arhitectură geopolitică, sferă de influență geopolitică, interes geopolitic, conjunctură geopolitică, securitate internațională, securitate regională, securitate națională.

CONȚINUTUL TEZEI

În **INTRODUCERE** este argumentată actualitatea și importanța temei abordate, sunt trasate scopul și obiectivele lucrării, sunt determinate ipoteza de cercetare, sinteza metodologiei de cercetare și justificarea metodelor de cercetare alese, noutatea și originalitatea științifică, rezultatele principial noi, importanța teoretică a lucrării, valoarea aplicativă a lucrării, aprobarea rezultatelor și sumarul capitolelor tezei.

În primul capitol, intitulat **ISTORIOGRAFIA CERCETĂRILOR ÎN DOMENIILE GEOPOLITICII ȘI SECURITOLOGIEI DIN PERSPECTIVA TRANSFORMĂRILOR DE SISTEM INTERNAȚIONAL DIN PERIOADA POSTRĂZBOI RECE** este realizat un studiu de conținut istoriografic al disciplinelor geopolitica, securitologia și teoria relațiilor internaționale și o investigație științifică de semnificație teoretico-analitică a evoluției a procesului de redimensionare structurală a sistemului internațional postrăzboi rece. Primul subcapitol, **Abordarea istoriografică a dezvoltării geopoliticii, securitologiei și teoriei relațiilor internaționale** pune în lumină cele mai relevante elaborări științifice care au fost perfectate de cercetătorii din străinătate și din Republica Moldova, cea mai mare parte fiind rezervată elucidării proceselor de reedificare și consolidare a disciplinelor geopolitica, securitologia și teoria relațiilor internaționale în perioada postrăzboi rece și contribuția acestora la cercetarea interdisciplinară a securității abordată multinivelar, sistemic și structural-funcțional din perspectiva evoluției fenomenului geopolitic care este unul determinant în asigurarea securității în contextul transformărilor structurale de sistem internațional din perioada postrăzboi rece, totodată reliefând și starea lucrurilor în domeniile cercetate în Republica Moldova.

Procesele geopolitice la nivel mondial care au determinat evoluția securității regionale și internaționale după încheierea războiului rece și-au găsit suficientă elucidare în literatura de specialitate, excelând cu precădere elaborările la compartimentele arhitectura geopolitică de securitate, sferele de influență geopolitică și interesele geopolitice ale marilor puteri, au fost abordate de Z. Brzezinski, considerând Eurasia continentul pe care se va dea bătălia și în continuare pentru supremația geopolitică mondială, care implică realizarea strategică a intereselor geopolitice ale Statelor Unite ale Americii. Obiectivul fundamental al geopoliticii Statelor Unite ale Americii este modelarea unei comunități mondiale cu adevărat cooperante, în conformitate cu tendințele pe termen lung și cu interesele fundamentale ale omenirii. Dar, în același timp, este imperios necesar ca să nu apară nici un stat eurasiatic capabil să domine Eurasia și astfel, să concureze geopolitic cu Statele Unite ale Americii [1, p. 102-134]. În opinia lui H. Kissinger, eforturile Statelor Unite ale Americii trebuie canalizate pe vectorul georegionii atlantice care rămâne a fi centrul global, iar analiza dimensiunii geopolitice a securității

internaționale și a previziunilor viitorului imediat, demonstrează conservarea dominației geopolitice mondiale a Statelor Unite ale Americii, dar în cooperare cu alte centre de putere, mai ales cu Uniunea Europeană. R. Kaplan este de părerea că, pentru a înțelege evenimentele geopolitice actuale manifestate prin conflicte religioase, războaie, instabilitate politică este suficient de a examina harta, readucând la viață teoriile unor cunoscuți geopolitologi, care susțin că harta este un atribut al geopoliticii ce prezintă primele indicii pentru a discerne o logică istorică legată de ce are să urmeze și aplicând aceste idei la crizele regionale și mondiale de securitate. V. Naumescu evidențiază dinamica geopolitică a regiunii Europei Centrale și de Est, care face parte din procesul geopolitic de ansamblu a unei Europe care se redefineste, atât pe plan intern, cât și în relațiile externe în contextul interacțiunii cu actorii globali precum Statele Unite ale Americii, Federația Rusă și China, cu puteri regionale sau cu alte zone ale lumii.

Cercetarea problemei fenomenului de securitate în cadrul tezei a fost posibilă datorită lucrărilor științifice care se înscrie într-un set de opere consacrate securitologiei, în cadrul cărora securitatea este abordată complex și multidimensional. Aserțiunile lui B. Buzan se înscriu într-un set de idei consacrate securitologiei, în care cercetătorul reliefează rolul central al școlii de la Copenhaga în procesul de investigație a securității, ce s-a bazat pe analiză nivelurilor și sectoarelor de securitate. B. Buzan reliefează teoria complexă de securitate regională, care abordează polaritatea ca variabilă structurală în cadrul complexelor de securitate și ca mod de gândire despre efectele reciproce ale nivelurilor regionale și globale, unde regional se referă la puterile regionale, iar global la marile puteri și supraputeri. R.-S. Ungureanu abordează modul în care se conjugă instituțional acțiunea internațională în gestionarea securității, susținând că sfârșitul războiului rece a surprins mediul politic și pe cel academic, deoarece relațiile dintre cele două supraputeri ai ordinii bipolare au stabilit o lume a confruntării și stabilității. Cercetătorul susține că, statul ocupă o poziție centrală în orice discuție despre securitate, indiferent de rolul acordat, obiect de referință sau sursă a amenințării, iar conjugarea acțiunii actorilor suverani, în mediul anarhic există o legătură între agenți și instituții.

Investigarea proceselor de reconfigurare structurală a sistemului internațional postrăzboi rece s-a axat pe lucrările științifice ale celebrilor cercetători, cum ar fi: H. Bull, care punctează că în sistemul internațional există și elementul războiului și luptei pentru putere geopolitică între state, precum și elementul solidarității și conflictului transnațional traversând hotarele dintre state; K. Waltz, care susține că structura sistemului este cea care acționează constrângător asupra agenților considerând că sistemul trebuie definit prin trei elemente fundamentale: unitățile componente, interacțiunea dintre ele și respectiv structura, totodată, lansând teoria care explică politica internațională prin referirea la structură ce are un caracter sistemic, precizând că în domeniul relațiilor internaționale este important numărul marilor puteri care este determinant în

edificarea sistemului internațional bipolar sau multipolar, în timp ce sistemul unitar, nu reprezintă decât faza tranzitorie [2, p. 140]; St. Hoffmann, care subliniază că politica internațională este o *stare de război* care presupune o competiție a unităților într-o stare de natură care nu cunoaște alte constrângeri decât acelea pe care le impun necesitățile schimbătoare ale jocului și avantajele jucătorilor, sugerând că există oaze de pace reală și perioade în care competiția dintre actorii internaționali este mai puțin crâncenă, dar accentuând *starea de război* ca fiind un aspect dominant al relațiilor internaționale; S. Huntington, care se pronunță asupra evoluției ordinii mondiale postrăzboi rece, susținând că după un moment de unipolaritate, lumea va traversa câteva decenii de uni-multipolaritate, urmând ca sec. XXI să fie al multipolarității, considerând unipolaritatea ca fiind una de scurtă durată, care va evolua imanent spre o structură multipolară; M. Wight, care caracterizează esența relațiilor internaționale ca fiind fundamentată pe concepția anarhiei internaționale ce specifică lipsa unui sistem de guvernare central, exprimând puternica convingere de existență a ordinii naturale și a lucrurilor în care sistemul de state ar trebui să fie o lume ierarhizată, iar alianțele naturale sunt expresia ordinii naturale ierarhizate sau pe ordine orizontală; H. Morgenthau care, evidențiază politica internațională ca luptă pentru putere și problematica păcii, apelând la teoria conform căreia restaurarea păcii se poate realiza prin eliminarea tendințelor distructive și anarhice ale politicii internaționale, reliefând rolul statului în menținerea păcii interne și în problematica statului mondial a comunității globale [3, p. 64].

În Republica Moldova investigațiile științifice în domeniile geopoliticii, securitologiei și relațiilor internaționale au debutat la mijlocul anilor '90 ai sec. XX, fiind menținută continuitatea procesului de cercetare academică, care a determinat apariția unor rezultate ce reflectau noi realități geopolitice regionale și mondiale, reliefau dezbateri privind neutralitatea permanentă sau necesitatea asigurării securității naționale în contextul apariției noilor forme de riscuri și amenințări, și constatau evoluția noilor reconfigurări structurale ale sistemului internațional și apariția unei noi perioade *postrăzboi rece* în relațiile internaționale.

Așadar, este important de accentuat că sursele bibliografice au pus în lumină noțiunile și conceptele necesare pentru valorificarea științifică a subiectelor abordate în lucrare, care au servit drept baza teoretică în procesul de analiză a evenimentelor geopolitice de securitate în contextul transformărilor structurale de sistem internațional din perioada postrăzboi rece, totodată, venim cu propriile abordări de conținut, în sensul că sunt propuse definiții perfecționate în cadrul noii direcții științifice în domeniul cercetării securitologiei – „Geosecuritologia”, ale unor noțiuni și concepte valorificate științific pe care le estimăm ca fiind valide și operaționale în condițiile actuale, care demonstrează interacțiunea unilaterală și dominantă a fenomenului geopolitic asupra proceselor de destabilizare și de asigurare a securității multinivelare.

Al doilea subcapitolul, **Evoluția reconfigurării structurii sistemului internațional din perioada postrăzboi rece** este dedicat cercetării trăsăturilor și particularităților structurale ale „sistemului internațional” și „ordinii mondiale”, noțiuni care sunt definite prin ajustarea la obiectul de cercetare, precum și investigației interacțiunii dintre caracteristicile distinctive ale procesului de edificare a structurii din perspectiva teoriei sistemelor, care este integrată în analiza aplicării altor componente ale metodologiei în procesul de investigație, fiindu-i atribuite structurii sistemului internațional caracteristici geopolitice determinante pentru organizarea sistemului, dar și pentru edificarea ordinii mondiale.

Suntem de părerea că termenul geopolitic de sorginte realistă *polaritate* continuă să fie utilizat pe larg în realizarea cercetărilor din domeniul securitologiei, dat fiind faptul că geopolitica și-a păstrat rolul determinant în competiția pentru supremația mondială. Considerăm că una dintre cele mai explicite tipologii ale ordinii mondiale prin aplicarea polarității a fost realizată de S. Huntington, care deosebește: ordinea geopolitică multipolară, ordinea geopolitică bipolară și ordinea geopolitică unipolară [4, p. 35-38].

V. Juc reliefează că *polul* interpretat în sens îngust, geopolitic, reflectă parțial realitățile din lumea contemporană, cu atât mai mult că lui îi revine un statut conceptual și organizațional elevat în tentativele de explicare și de înțelegere a conținutului arhitecturii geopolitice mondiale a securității internaționale și a structurii sistemului internațional postrăzboi rece. Prin urmare, când se insistă asupra structurii unipolare a sistemului internațional, ar fi justificat de a identifica mai degrabă un *centru* decât un *pol*, chiar dacă mai mulți cercetători, cum ar fi: Zb. Brzezinski, Ch. Krauthammer, P. O'Brien au indicat asupra tipului imperial-unipolar de sistem, care se reduce la hegemonia geopolitică globală a Statelor Unite ale Americii [5, p. 158-159].

Potrivit lui V. Juc, ordinea mondială postrăzboi rece prin conținut și caracter nu a fost unipolară, din simplu motiv că nu existau poluri în sensul tradițional-geopolitic al termenului, care presupune că relațiile internaționale sunt reglementate de echilibrul de puteri. Dispariția inopinată a unui pol a generat replieri strategice atât pe plan numeric, cât și sub aspecte calitative ale stării relațiilor internaționale [5, p. 174].

În accepția noastră, agenda geopolitică întotdeauna a fost prezentă în politica externă ale marilor puteri, care a determinat existența rivalității geopolitice în relațiile dintre marile puteri pe continentul Eurasia, dar nu numai, redimensionând conceptul *polarității* postrăzboi rece în cadrul arhitecturii geopolitice mondiale a securității internaționale în contextul reconfigurării structurale a sistemului internațional postrăzboi rece. De remarcat că după încheierea războiului rece dimensiunii geopolitice nu i s-a acordat o atenție potrivită sau chiar era ignorată deliberat în investigațiile științifice cu privire la securitatea multinivelară, deoarece era considerată o reminiscență a confruntării dintre două supraputeri pentru sferele de influență geopolitică din

perioada războiului rece, ceea ce a fost, în opinia noastră o eroare majoră, consecințele căreia sunt resimțite actualmente în diferite regiuni ale mapamondului ce afectează direct securitatea internațională.

Considerăm absolut fondată supoziția lui S. Huntington, care definește structura geopolitică a sistemului internațional postrăzboi rece în cadrul ordinii mondiale ca fiind *uni-multipolară*, aceasta prezentându-se în forma unui hibrid complex ce include o supraputere și câteva puteri majore fiind determinată de procesul de redimensionare a arhitecturii geopolitice mondiale postbipolare a securității internaționale [6, p. 35-36].

J. Nye structurează sistemul internațional global în societăți agricole preindustriale, societăți industriale și societăți postindustriale, o tipologie de conținut aproximativ identic fiind elaborată de A. Toffler și H. Toffler prin teoria celor *trei valuri*. În aceeași ordine de idei, T. Barnett și H. Gaffney deosebesc state care formează *nucleul funcțional* al globalizării și state *neintegrate*, cauzele neconectării la acest proces fiind de factură politică, economică sau culturală. C. Vlad invocă, în condițiile evoluției de la unipolaritate la multipolaritate, asimetria structurală a arhitecturii geopolitice în raporturile de forță dintre marile puteri pe plan mondial, în sensul că vidul geopolitic de putere apărut în unele zone geostrategice se transformă într-un vid de securitate, devenind astfel inevitabile realinieri de poziții geopolitice, redistribuiri de roluri geopolitice, zone de interes geopolitic și sfere de influență geopolitică ceea ce determină gradul de stabilitate/instabilitate a mediului de securitate internațională [7, p. 79].

În opinia lui P. de Senarclens ordinea internațională se referă în primul rând la cultura diplomatică, deoarece actorii internaționali statali, în mare parte a lor, nu acceptă în exclusivitate agresiunea militară, ci sunt disponibili la negocieri în cadrul forurilor internaționale pentru a identifica soluții în reglementarea diferendelor regionale și internaționale [8, p. 105].

Este important de notat că noțiunea de sistem sau, în termenii folosiți de St. Hoffmann, *ideea sistemelor* a fost pe larg explorată în plan teoretico-metodologic, istoric și tipologic. În marea majoritate a cazurilor nu este definită și investigată relația dintre ordinea mondială și sistemele internaționale. Cauza fiind, considerăm noi, alt conținut imprimat conceptului de ordine mondială decât cel pe care îl avansăm. V. Juc afirmă că D. Easton este unul dintre cercetătorii, care a supus analizei fundamentale sistemul politic. Ph. Braillard a investigat conexiunea dintre sistemele sociale și sistemele internaționale. G. Modelski și R. Rosecrance au studiat istoria sistemelor internaționale. K. Waltz și M. Kaplan au elaborat conceptul de structură, iar schimbările de sistem sunt elucidate de R. Aron și R. Gilpin [9, p. 75]. B. Buzan și R. Little sunt de altă părere, afirmând că sistemul internațional rămâne un concep vag, descris în termeni unidimensionali, preocupările teoretice fiind canalizate pe modelul wesfalic [10, p. 19].

În opinia noastră, *ordinea mondială* poate fi definită ca *starea relațiilor internaționale determinată de procesul de transformare structurală a sistemului internațional, având un aranjament geopolitic a puterii stabilite în cadrul relațiilor dintre actorii internaționali și acreditând anumite reguli și principii generale de comportament al acestora pentru a păstra pacea și securitatea internațională.*

Referindu-ne la conceptul de structură geopolitică a sistemului internațional postrăzboi rece, subliniem că relevanța abordării din punct de vedere al sistemului echilibrului geopolitic de putere în funcție de numărul polurilor este una actuală, deoarece un set de condiții de constrângere geopolitică în relațiile dintre marile puteri pot afecta și determină stabilitatea ordinii mondiale. Conform lui K. Waltz, structura geopolitică reglementează, dar nu determină comportamentul statelor, fără a ține cont de atribuții și interacțiunii [2, p. 130-143]. În acest context, teoria lui M. Kaplan reflectă distribuția puterii geopolitice, caracterul relațiilor internaționale fiind determinat de constrângeri în formă de reguli imuabile de comportament pentru actorii majori în domeniul asigurării securității naționale. Teoria constructivistă a lui A. Wendt, prevede că statele se dovedesc a fi unitățile principale de analiză a relațiilor internaționale în domeniul securității, iar interesele și identitățile de stat sunt construite de aceste structuri sociale [11, p. 326].

Potrivit lui H. Bull, sistemul internațional se formează când două sau mai multe state au stabilit un contact reciproc suficient și un impact asupra deciziilor celuilalt pentru a le face să se comporte, cel puțin într-o oarecare măsură, ca părți ale întregului [12, p. 8]. R. Aron menționează că sistemul internațional presupune interacțiuni dintre comunități politice independente care sunt capabile să mențină relații mutuale permanente și să se implice într-un război general [13, p. 94]. A. Manâkin propune o definiție mai amplă, conceptul sugerând relații stabile și interdependente de durată dintre state și grupuri de state [14, p. 12].

În această ordine de idei, definim *sistemul internațional ca fiind rezultatul care reprezintă redistribuirea puterii geopolitice mondiale prin interacțiunea de cooperare sau de violență dintre state în calitate de actori principali ai relațiilor internaționale, care dețin statute de supraputere sau de mari puteri, sau dintre organizații internaționale, alianțe, blocuri cu interese geopolitice, manifestând capacitatea de autoorganizare, autoreglare și de autoregenerare în lipsa unei autorități centrale.*

Subliniem că ordinea mondială, fiind un proces și o stare, se rezumă la anumite aranjamente din cadrul sistemului internațional, determinate de arhitectura geopolitică mondială a securității internaționale. Structura sistemului internațional este un proces, datorită faptului că se manifestă prin succedare în plan istoric a diferitor configurații ale relațiilor internaționale, dar este și o stare, deoarece se exprimă în forma unor interese geopolitice și valori comune, cuprinzând totalitatea actorilor care prin acțiunile și interacțiunile lor formează structura.

În al doilea capitol, denumit **FUNDAMENTAREA TEORETICO-METODOLOGICĂ ȘI REPERE CONCEPTUALE DE INVESTIGAȚIE A GEOPOLITICII ȘI A SECURITOLOGIEI** sunt analizate procesele complexe de fundamentare teoretico-metodologică și de abordare conceptuală a cercetării științelor geopolitica și securitologia, precum și tentativa de constituire a Geosecuritologiei în calitate de nouă direcție științifică în domeniul cercetării securitologiei. În primul subcapitol, **Aspecte teoretico-metodologice și diversificarea conceptuală a geopoliticii** sunt elucidate aspectele teoretico-metodologice și diversificarea conceptuală a științei geopolitica în cadrul cărora sunt supuse analizei problemele definirii termenului „geopolitica”, obiectul de cercetare al geopoliticii și statutul științific al acesteia, fiind prezentate definițiile de sinteză a „geografiei politice”, și a „geopoliticii”, totodată, sunt reliefate și teoriile geopolitice ale principalelor reprezentanți ai școlilor de gândire geopolitică în diferite perioade a evoluției științei geopoliticii.

În opinia noastră, analizând definițiile geopoliticii și geografiei politice putem afirma că un șir de elemente comune, precum: spațiul geografic; fenomenul politic; statul; poziționarea geografică a statului (dimensiunile, forma, frontierele etc.); factorii geografici; factorii climaterici, se regăsesc la baza procesului de cercetare ale acestor două științe, dar fiecare din ele își identifică subiecte separate de investigație utilizând modalități diferite de abordare care generează rezultate specifice fiecărei discipline în parte. Prin urmare, definim *geografia politică ca fiind o știință care studiază staticitatea existențială a poziționării geografice ale statelor ca fenomen natural pe harta politică a lumii, precum și influența proceselor politice externe asupra dezvoltării potențialului geografic al statelor și reconfigurării spațiului politico-geografic mondial.*

În contextul multiplelor interpretări și definirii a termenului *geopolitica*, precum și dezbaterilor accentuate dintre reprezentanții curentului de opinii care susțin că geopolitica este o știință ce face parte din sistemul științelor sociale și experții din cadrul celuilalt curent care resping această paradigmă considerând că geopolitica este doar o metodă, concept, mijloc, procedeu pentru a realiza o analiză complexă a evenimentelor care sunt determinate de interacțiunea actorilor internaționali prin realizarea politicii externe într-o anumit spațiu geografic. Suntem de acord și ne raliem curentului de opinii care susține și promovează ideile și supozițiile unei discipline științifice a geopoliticii și apartenenței acesteia la sistemul științelor sociale. În această confruntare de idei aducem și noi aportul în consolidarea statutului științific al geopoliticii subliniind că *geopolitica este știința care cercetează fenomenul influenței factorilor spațiali geografici asupra tuturor formelor, aspectelor și mijloacelor de comportament exercitate de către actorii geopolitici în cadrul proceselor complexe politice la nivel internațional, regional și național, totodată, prin investigațiile sale geopolitica contribuie și la*

elucidarea intereselor de rivalitate în contextul securității internaționale manifestate de către subiecții geopolitici în cadrul relațiilor de putere, la clarificarea transformărilor structurale geopolitice ale mediului de securitate regională și la descifrarea disputelor primordiale privind paradigma de asigurare a securității naționale.

Constatăm că geopolitica a evoluat de la primele tentative de a se separa de la geografia politică prin elaborarea teoriilor generale care viza cu predilecție determinarea edificării curenților științifici în cadrul școlilor de gândire geopolitică, până la conceperea geopoliticii în calitate de știință atotcuprinzătoare și integratoare, identificând și utilizând totalitatea de metode și concepții de cercetare teoretică a geopoliticii, atât în manifestările relaționale concrete dintre subiecții geopolitici și obiectele geopolitice, cât și a factorilor obiectivi geografico-spațiali care determină politicile în plan intern și extern ale actorilor geopolitici, contribuind la promovarea pluralismului teoretic și metodologic în domeniu ce a devenit o normă general acceptată a investigațiilor în materie. Abordarea geopoliticii sub aspectul disciplinar-științific, reprezintă prin statutul său un domeniu al cărui obiect de studiu este valorificat prin interacțiunea mai multor discipline academice și cu ajutorul unui spectru diversificat de metode investigative, incontestabil fiind prezent și caracterul interdisciplinar și multidisciplinar al materiei cercetate. Geopolitica în plan epistemologic, ca obiect de investigație, urmărește direct descrierea, descifrarea, explicarea, interpretarea și înțelegerea complexității fenomenelor și proceselor geopolitice, care este în măsură să contribuie la definirea statutului disciplinar al geopoliticii, atât sub aspect ontologic, cât și în plan epistemologic, ca în ultimă instanță să se asigure demarcarea cadrului științific precum și să se definească identitatea academică a domeniului.

Al doilea subcapitol, **Valențe epistemologice ale securitologiei și edificarea interdisciplinară a noii direcții științifice „Geosecuritologia”** este consacrat cercetării științei securitologia, reliefând suportul metodologic, principiile și conceptele științifice care au servit drept suport teoretic pentru realizarea investigațiilor problemelor propuse pentru a fi explorate științific, fiind valorificate direcțiile de soluționare a acestora. În procesul de examinare epistemologică a dezbaterilor interdisciplinare a securitologiei, a fost accentuată dimensiunea geopolitică în cercetarea securității internaționale, securității regionale și securității naționale, fiind definită fundamentarea teoretică și necesitatea edificării unei noi direcții științifice în domeniul cercetării securitologiei – „Geosecuritologia”. Realizarea unei analize a teoriei securității din perspectiva pluralismul conceptual a permis ajustarea la obiectul de cercetare a definițiilor de sinteză ale noțiunilor „securitate internațională”, „conceptul complexelor de securitate regională”, „securitate regională”, și „securitate națională”, totodată, demonstrând prin dezbateri academice oportunitatea fundamentării unei noi direcții științifice în domeniul

cercetării securitologiei – „Geosecuritologia” și precizând aspectul teoretic prin reliefarea definiției a acesteia.

În opinia noastră, conceptul de securitate colectivă poate fi definit ca o balanță de putere geopolitică instituționalizată în cadrul unei organizații internaționale, de către un grup de state cu interese geopolitice comune, pentru realizarea scopului de asigurare a securității internaționale. În această ordine de idei, reliefăm propria viziune în care definim *securitatea internațională ca fiind un proces de asigurare a balanței geopolitice de putere între actorii majori în cadrul arhitecturii sistemului internațional care determină stabilitatea mediului securității internaționale și realizarea păcii mondiale, circumstanțe în care independența, suveranitatea națională și integritatea teritorială a fiecărui stat este asigurată geopolitic.*

Considerăm conceptul *complexelor de securitate regională* ca fiind o metodă care permite realizarea unei analize și sinteze, inducții și deducții ale comportamentului atât al actorilor interni din cadrul sistemului subordonat, cât și al actorilor externi din cadrul sistemului internațional dominant, utilizând conceptul behaviorist care servește pentru a reliefa gradul de securitate regională în cadrul cercetărilor privind securitatea internațională, precum și asigurând un suport teoretico-practic în identificarea subiecților regionali distincți, dar și a intereselor geopolitice ale marilor puteri în diferite regiuni în cadrul studiilor de securitologie.

Actualmente, procesele de reconfigurare a conjuncturii geopolitice regionale și de transformare structurală a sistemului internațional postrăzboi rece semnifică sfârșitul a două perioade în evoluția acestuia, precum și încheierea propriu zisă a acestuia, ceea ce înseamnă de fapt redimensionarea sistemului internațional actual care va genera noi structuri regionale de securitate distincte, ce vor pune bazele structurii noului sistem internațional, reliefând regiunea ca actor justificat pe arena internațională. În opinia noastră, *securitatea regională reprezintă constituirea complexelor de securitate în cadrul subsistemelor regionale dominate de marile puteri ca urmare a distribuirii sferelor de influență geopolitică, determinând relațiile de securitate în cadrul unui grup de state situate geografic în apropiere cu aceleași interese geopolitice și contribuind la consolidarea securității naționale ale acestora, dar și la asigurarea securității regionale.*

În accepția noastră, *securitatea națională poate fi definită drept capacitatea geopolitică unui stat de a-și asigura valorile existențiale prin realizarea intereselor naționale contracarând riscurile și amenințările reale și potențiale la adresa componentelor securității naționale generate de vulnerabilitatea internă a statului sau de gradul de instabilitate a mediului de securitate regională sau internațională păstrând calitatea de furnizor de securitate și determinând sau valorificând oportunitățile contextuale pentru sporirea rezilienței securității naționale.*

Considerăm necesară fundamentarea teoretică și definirea unei noi direcții științifice în domeniul cercetării securitologiei – „Geosecuritologia”, care va consolida aserțiunea lansării și promovării unor analize actualizate și perfecționate, fiind indispensabile pentru procesul de cunoaștere a fenomenului geopolitic postrăzboi rece care determină realizarea evenimentelor și acțiunilor de securitate din partea statelor în contextul transformărilor structurale de sistem internațional. *Fundamentarea teoretică a Geosecuritologiei abordată în calitate de nouă direcție științifică de cercetare în cadrul securitologiei reprezintă prin conținut un fenomen combinativ multiaspectual care întrunește valențe corelative ale două ramuri științifice complexe a cunoașterii „geopoliticii” și „securitologiei”, care fiind supuse analizei bazate pe interacțiune pentru stabilirea raporturilor între aceste domenii, au provocat numeroase dezbateri academice evidențiind aspectul geopolitic ca fiind unul determinant în comportamentul statelor în procesul de asigurare a securității, totodată, alimentând luări de poziție atât convergente ca esență, cât și diametral opuse din cauza naturii și cadrului epistemologic dificil supus investigațiilor științifice comparativ cu obiectele de studiu ale altor științe sociale. Geosecuritologia este o nouă direcție științifică de cercetare în cadrul securitologiei care investighează dimensiunea geopolitică a domeniului de securitate analizând totalitatea valorile geopolitice, care determină evoluția/involuția fenomenului de securitate, cum ar fi: relațiile geopolitice de securitate dintre state, arhitectura geopolitică de securitate, geopolitica mediului de securitate, interesele geopolitice de securitate ale statelor, sfera de influență geopolitică de securitate din perspectiva prevenirii, identificării și combaterii riscurilor și amenințărilor sub aspectul asigurării și stabilității securității internaționale, constituirii și consolidării complexelor de securitate regională și sporirii rezilienței componentelor securității naționale.*

În al treilea capitol, intitulat **CONSOLIDAREA DIMENSIUNII GEOPOLITICE A SECURITĂȚII INTERNAȚIONALE ȘI A SECURITĂȚII NAȚIONALE ALE MARILOR PUTERI ÎN PERIOADA POSTRĂZBOI RECE** sunt cercetate procesele de transformare și de consolidare a dimensiunii geopolitice a securității internaționale și a securității naționale ale marilor puteri, fiind abordate în interconexiune în contextul perioadei postrăzboi rece, căreia revenindu-i o semnificație deosebită în cadrul investigațiilor. În primul subcapitol, **Redimensionarea arhitecturii geopolitice mondiale a securității internaționale și reconfigurarea sistemului internațional postrăzboi rece în contextul reconturării sferelor de influență** este analizată evoluția redimensionării arhitecturii geopolitice mondiale a securității internaționale și examinată reconfigurarea sistemului internațional postrăzboi rece în contextul acțiunilor marilor puteri de reconturare a sferelor de influență geopolitică în diferite regiuni ale mapamondului, care condiționează pacea și gradul de stabilitate al relațiilor internaționale,

totodată, fiind supusă analizei și perioada postrăzboi rece, în urma căreia s-a constatat existența a trei etape, fiecare exprimată printr-o organizare structurală separată a sistemului internațional.

În contextul realizării unei cercetări științifice empirice fundamentată temeinic pe aspectul teoretic, au fost definite noțiunile „arhitectură geopolitică mondială a securității internaționale”, „sferă de influență geopolitică” și „mare putere” care ar facilita elucidarea fenomenului investigat. În opinia noastră, *arhitectura geopolitică mondială a securității internaționale* reprezintă *structura geopolitică a relațiilor internaționale dintre actorii geopolitici, stabilită în baza partajării sferelor de influență geopolitică mondială, ca urmare a unei conflagrații mondiale sau pe cale pașnică în baza unor acorduri, determinând un anumit grad de stabilitate a păcii și servind drept fundament geopolitic pentru edificarea sistemului internațional. Sfera de influență geopolitică poate fi caracterizată ca o regiune geografică, un stat sau o parte a acestuia, asupra căreia un actor geopolitic major având forță, capacitate și voință își exercită puterea geopolitică prin realizarea intereselor geopolitice, stabilind un raport de relații clientelare la un nivel înalt de cooperare în domeniul securității edificând state satelit, care fiind constituite și reconturate ca consecință a jocului de putere geopolitică al marilor actori geopolitici pot fi caracterizate ca entități cu statut provizoriu, ce este determinat de dinamica continuă a relațiilor geopolitice, ca rezultat a modificării permanente a raporturilor de putere geopolitică dintre actorii majori.* Noțiunea de mare putere poate fi definită în felul următor: *calitatea unui stat care deține potențialul geopolitic și capacitatea militară de a-și impune suveranitatea și a exercita influență pentru a controla în alt spațiu decât cel pe care s-a constituit ca entitate politică de sine stătătoare, totodată, determinând gradul de stabilitate a securității internaționale și agenda politicii mondiale.*

Subliniem că agresiunea militară deschisă din partea Federației Ruse împotriva suveranității, independenței și integrității teritoriale ale Ucrainei confirmă necesitatea utilizării termenului de *pol* în cercetările din domeniul securitologiei și relațiilor internaționale, care reflectă realitățile structural-geopolitice ale procesului de asigurare a securității internaționale și sistemului internațional postrăzboi rece, deoarece lui îi revine un statut conceptual-organizațional în explicare și înțelegere a conținutului relațiilor internaționale postrăzboi rece. Încercând să readucem importanța gândirii geopoliticii și necesitatea aplicării acesteia în analiza redimensionării arhitecturii geopolitice a securității internaționale în contextul reconfigurării sistemului internațional postrăzboi rece, ne pronunțăm în favoarea utilizării termenului de *pol* de sorginte geopolitică ca element fundamental de organizare a structurii sistemului internațional în cadrul arhitecturii securității internaționale, precizând că această abordare exprimă o viziune mai complexă prin extinderea conceptului geopolitic care înglobează dimensiuni ce justifică actualitatea acestei supoziții, chiar și din perspectiva termenului de *centru*, care este ancorat pe geoeconomie, aceasta fiind parte componentă

a geopoliticii, precum și pentru consolidarea puterii regionale de către *centre*, statele membre ale acestor actori internaționali identifică, promovează și realizează interesele geopolitice atât de grup, cât și cele naționale [15, p. 53-54].

Procesele de reconfigurare a structurii geopolitice a sistemului internațional sunt complexe și se află într-o dinamică permanentă, deoarece sunt determinate de evoluția redimensionării arhitecturii geopolitice mondiale a securității internaționale în care se succedea perioadele de conflict și cooperare geopolitică în cadrul cărora sunt intensificate sau diminuate relațiilor geopolitice dintre actorii majori. Specificăm că prima perioadă a sistemului internațional postrăzboi rece a luat sfârșit către anul 2014, fiind precedată de anexarea peninsulei Crimeea, an în care evenimentele geopolitice din Ucraina au impulsivat începerea celei de a doua etapă a perioadei de dezvoltare a sistemului internațional postrăzboi rece. Timpul care s-a scurs de la încheierea războiului rece n-a cuprins decât două decenii și n-a inclus durata medie de existență a unei generații, indicator utilizat ca unitate cronologică convențională pentru cercetarea derulării proceselor internaționale, prioritară pentru analiza politicii internaționale. În opinia noastră, cea de a doua etapă a perioadei sistemului internațional postrăzboi rece, s-a încheiat și mai repede, durând doar opt ani, până la 24 februarie 2022 când Federația Rusă a comis o agresiune militară neprovocată, astfel declanșând faza convențională activă a războiului hibrid împotriva Ucrainei, determinând începutul celei de a treia etape a perioadei de evoluție a sistemului internațional postrăzboi rece [15, p. 77].

Suntem de părerea că, în condițiile anarhiei globale a relațiilor internaționale care determină o ierarhie mondială a puterii, existența hegemoniei geopolitice dintre actorii majori este un lucru firesc condiționat de necesitatea contribuției de a participa la procesul de asigurare a securității internaționale, atât de unul singur, cât și prin intermediul alianțelor politico-militare, dezvoltând managementul geopolitic al securității internaționale, ce determină structura geopolitică a sistemului internațional postrăzboi rece, totodată, asigurând sau subminând procesul de garantare a securității internaționale, prin păstrarea în continuare a tendinței de a-și extinde sferele de influență geopolitică, intensificând rolul factorului politico-militar care nu și-a pierdut decisiv din relevanță și actualitate ci din contra s-a consolidat.

Al doilea subcapitol, **Semnificația interesului geopolitic în consolidarea sistemului național de securitate al marilor puteri** include investigațiile de identificare, realizare și apărare a intereselor geopolitice ale marilor puteri și semnificația acestora asupra gradului de asigurare a securității naționale, promovate în diferite regiuni de importanță strategică, care determină statutul geopolitic al marilor puteri și nivelul de complexitate și antagonizare în relațiile geopolitice dintre marile puteri, cu puterile regionale sau cu micile puteri și, totodată, definirea noțiunii de „interes geopolitic” care reprezintă un element important în geopolitica securității naționale ale marilor puteri.

Dezvoltând analiza de conținut al conceptului *interesul geopolitic*, vom sublinia că J. Rosenau imprimă interesul geopolitic cu o conotație dublă, care poate fi explicată ca fiind, un instrument de abordare a fenomenului politic internațional și al acțiunii politice care servește în calitate de mijloc de promovare și justificare a politicilor actorilor internaționali, inclusiv în domeniul securității, iar ca instrument analitic, interesul geopolitic este folosit pentru a descrie, explica sau evalua sursele și caracterul politicii externe a unei națiuni privind asigurarea securității naționale [16, p. 166]. C. Hlihor susține că în relațiile internaționale interesul geopolitic poate fi abordat din triplă perspectivă: 1. În interiorul fenomenului geopolitic; 2. În teoria și analiza geopolitică; 3. În cartografia geopolitică de propagandă [17, p. 224].

P. Liotta menționează că din perspectivă geopolitică cel puțin două elemente se dovedesc a fi relevante pentru a putea preciza natura și dimensiunea intereselor, acestea fiind: natura actorilor geopolitici și valoarea geopolitică a spațiului în dispută [18, p. 53-54]. Potrivit teoriei lui H. Morgenthau cu privire la interesele geopolitice ale marilor puteri, identificate în funcție de poziția actorilor geopolitici în cadrul relațiilor internaționale, ele pot fi: comune, complementare și conflictuale. Zb. Brzezinski confirmă că în perioada postbipolară nu este cazul să fie subestimate interesele geopolitice în contextul confruntării dintre marile puteri pentru controlul asupra pivoților geopolitici. Th. Schelling scoate în evidență factorii de importanță geopolitică cu impact destabilizator asupra sistemului internațional postrăzboi rece, pronunțându-se convins în favoarea compromisului prin negocieri în scopul satisfacerii intereselor geopolitice [19, p. 14-15], iar A. Schlesinger-jr. acreditează ideea că statul care nu promovează interesul geopolitic în calitate de forță motrică în cadrul politicii sale externe, nu poate supraviețui. R. Keohane exprimă convingerea privind oportunitatea elaborării unei teorii a interesului geopolitic, dar fără a face, potrivit opiniei lui D. Sanders, o referire exhaustivă la interesul geopolitic, menționând că reformularea ei va invalida orice teorie a relațiilor internaționale [20, p. 294].

V. Beniuc susține supoziția că interesul geopolitic este un proiect complex care poate fi realizat de către un actor geopolitic, iar elaborarea și dezbateră lui reprezintă un proces necesar și responsabil care prevede mobilizarea socială pentru executarea acestui proiect universal [21, p. 117]. Conform aserțiunilor lui S. Burchill și A. Linklater, interesul geopolitic constă în conservarea identității politice și culturale ale unei națiuni și presupune asigurarea securității naționale, independenței naționale, integrității teritoriale, ordinii și echilibrului intern [22, p. 75].

În această ordine de idei, definim *interesul geopolitic ca fiind un obiectiv fundamental pentru vitalitatea actorului geopolitic în contextul realităților de confruntare geopolitică la nivel mondial, regional și subregional, fiind definit și adoptat unanim de către clasa politică ca unul predictibil în plan extern și acceptabil în totalitate de întreaga societate ca unul ireversibil în plan intern, care va determina realizarea politicii externe ce va contribui la identificarea locului și rolului în arhitectura*

geopolitică a securității internaționale, la dezvoltarea mediului de securitate regională prin furnizarea de securitate și la consolidarea rezilienței securității naționale a subiectului geopolitic.

Accentuăm că dinamica redefinirii intereselor geopolitice de către marilor puteri a determinat redimensionarea arhitecturii geopolitice mondiale a securității internaționale care, la rândul său, a influențat procesul de reconfigurare a sistemului internațional postrăzboi rece. În același timp, pentru a asigura dimensiunea geopolitică a securității naționale, marile puteri urmăresc în continuare obiectivul intereselor geopolitice în cadrul realizării securității geopolitice, atât pe contul altor actori geopolitici, cât și în arealul unor agenți de factură medie și mică, astfel extinzând sferele de influență geopolitică, dar evitând pe cât se poate interferența acestora care ar putea declanșa un conflict militar dintre actorii geopolitici rivali. Cert este că consolidarea rezilienței securității naționale a marilor puteri pe dimensiunea asigurării securității geopolitice depinde în mare măsură de gradul de implicare în procesele geopolitice de asigurare a securității regionale și securității internaționale, determinând nivelul de complexitate și de antagonizare a intereselor geopolitice promovate de către toți actorii geopolitici interesați de un spațiu geopolitic regional, fiind degajate oportunitățile și constrângerile de caracter geopolitic pentru politicile de asigurare a securității naționale a statelor din sfera de influență geopolitică.

În al patrulea capitol, denumit **FORTIFICAREA DIMENSIUNII GEOPOLITICE A SECURITĂȚII REGIONALE ȘI A SECURITĂȚII NAȚIONALE ALE PUTERILOR REGIONALE ȘI ALE MICILOR PUTERI ÎN PERIOADA POSTRĂZBOI RECE** sunt cercetate procesele complexe de fortificare a dimensiunii geopolitice sub aspectul asigurării securității regionale și a securității naționale ale puterilor regionale și ale micilor puteri, care este abordat în sens integraționist în perioada postrăzboi rece. În primul subcapitol, **Reconfigurarea conjuncturii geopolitice a mediului de securitate regională în condițiile re poziționării strategice a puterilor regionale și a micilor puteri din spațiul geopolitic al Europei Centrale și de Est** sunt supuși analizei factorii geopolitici care contribuie la reconfigurarea conjuncturii mediului de securitate regională condiționând re poziționarea strategică a puterilor regionale și a micilor puteri din spațiul geopolitic al Europei Centrale și de Est, impulsionând dinamica proceselor integraționiste care asigură un grad înalt de stabilitate al securității regionale.

Considerăm necesară clarificarea noțiunilor „conjunctură geopolitică a mediului de securitate regională”, „spațiu geopolitic al Europei Centrale și de Est”, „putere regională” și „mică putere” în contextul asigurării dimensiunii geopolitice a securității naționale, din perspectiva elucidării aspectului aplicativ a problemei abordate.

În acest sens, definim noțiunea *conjunctură geopolitică a mediului de securitate regională ca o totalitate de factori geopolitici regionali care caracterizează la un anumit moment procesul*

de exercitare a influenței geopolitice asupra evoluției sau involuției fenomenului de asigurare a securității regionale.

Noțiunea de *spațiu geopolitic al Europei Centrale și de Est* poate fi caracterizată ca o regiune geografică aflată la interferența intereselor geopolitice ale marilor puteri asupra căreia sunt concentrate potențialul și capacitățile ale acestora pentru exercitarea influenței asupra puterilor regionale și micilor puteri din regiune, determinându-le geopolitica de asigurare a securității naționale, astfel extinzând sau restrângând sferele de influență geopolitică în favoarea sau în detrimentul uneia dintre marile puteri.

Noțiunea de *putere regională* poate fi determinată, ca fiind: *statul care deține calitatea de actor geopolitic cu un potențial geopolitic determinant pentru redimensionarea procesele geopolitice de securitate regională, având o poziționare geopolitică corelativă în raport cu interesele geopolitice și o capacitate politico-militară dezvoltată care poate influența securitatea regională, asigură propria securitate națională și garantează dimensiunea geopolitică a securității naționale ale micilor puteri într-o regiune geografică.*

Definiția noțiunii de *mica putere* întrunește particularitățile unui stat cu un teritoriu mic, dar nu neapărat, care nu poate să-și asigure propria securitate națională, aceasta fiind determinată de procesele geopolitice regionale sau mondiale, deține statutul de „stat-satelit” sau de „stat-tampon”, cu un potențial redus pentru realizarea dimensiunii geopolitice a securității naționale, cu o poziționare geopolitică importantă sau periferică în raport cu interesele geopolitice ale puterilor regionale sau marilor puteri, cu o capacitate instituțională redusă de a-și asigura securitatea națională și cu o capabilitate militară insuficientă de a genera securitate în plan regional.

Potrivit lui V. Naumescu, integrarea statelor din Europa de Est comunistă, care a devenit după 1989 Europa Centrală și de Est în tranziție, în Alianța Nord-Atlantică ce le-a asigurat securitatea națională într-o nouă conjunctură geopolitică a mediului de securitate regională, a fost o strategie logică pe care a adoptat-o Statele Unite ale Americii în acea perioadă, însă deloc ușoară, cât de simplă și evidentă părea decizia de extindere a Alianței Nord-Atlantice spre Est ea s-a confruntat totuși, cu multe critici, motivele contestării au variat, de la nepregătirea politică și militară a țărilor candidate până la riscul intensificării ostilității în relațiile dintre Occident și Federația Rusă [23, p. 64-67].

C. Bogzeanu precizează că linia geopolitică de demarcație dintre Alianța Nord-Atlantică, Uniunea Europeană, pe de o parte, și Federația Rusă, pe de altă parte, a impulsionat adoptarea politicilor de vecinătate care au trebuit să asigure o stabilitate regională prin consolidarea relațiilor de cooperare cu statele din *zona-tampon*, însă influența geopolitică exercitată de Federația Rusă în această regiune rămâne a fi un factor puternic determinant în evoluția

evenimentelor regionale și a edificării statutului geopolitic al fiecărui stat din zona de Vest al spațiului postsovietic. În această ordine de idei, nu sunt întâmplătoare avertizările mai multor decidenți politici europeni și americani, privind posibilitatea unei amplificări a instabilității în Zona Extinsă a Mării Negre în eventualitatea escaladării războiului dintre Federația Rusă și Ucraina depășind spațiul geopolitic al Europei Centrale și de Est [24, p. 8-9].

M. Ionescu susține că importanța geopolitică a spațiului pontic a fost întotdeauna actuală, din punct de vedere al securității regionale a spațiului geopolitic al Europei Centrale și de Est, chiar și în prezent, asistăm la o recrudescență a unor factori convenționali ai conflictualității interstatale [25, p. 367]. Gh. Calopăreanu este de părerea că nivelul de asigurare a securității naționale a statelor riverane spațiului pontic determină nivelul de securitate regională din Europa Centrală și de Est, motiv pentru care regiunea Mării Negre este tot mai mult privită ca una dintre componentele fundamentale ale arhitecturii de securitate euroatlantică [26, p. 65].

Accentuăm că evoluția situației geopolitice regionale din spațiul geopolitic al Europei Centrale și de Est, care se manifestă prin acțiuni din partea Federației Ruse de reconfigurare activă a conjuncturii geopolitice a mediului de securitate regională, este impulsionată de concurența intereselor geopolitice ale marilor puteri pentru sferele de influență, acestea exercitând un impact asupra relațiilor geopolitice de securitate în raport cu puterile regionale și cu micile puteri, aflate în zona geopolitică disputată, determinându-le politicile de securitate națională. Specificăm că analiza evenimentelor geopolitice regionale de securitate care au fost determinate de re poziționarea strategică a puterilor regionale și a micilor puteri din spațiul geopolitic al Europei Centrale și de Est în perioada postrăzboi rece, în contextul necesității asigurării securității naționale, ce au impulsionat declanșarea războiului de către Federația Rusă împotriva Ucrainei, rămân a fi în continuare extrem de importante în procesul de asigurare a securității regionale, care este supus unei transformări fundamentale ce se va solda cu edificarea unei noi arhitecturi geopolitice în baza căreia va fi constituit un nou sistem de securitate europeană, fiind oferite priorități de securitate statelor din Europa Centrală și de Est.

Al doilea subcapitol, **Redefinirea geopoliticii a puterilor regionale și a micilor puteri din spațiul geopolitic al Europei Centrale și de Est din perspectiva consolidării rezilienței sistemului național de securitate** este consacrat investigației acțiunilor realizate de către puterile regionale și micile puteri din spațiul geopolitic al Europei Centrale și de Est sub aspectul redefinirii dimensiunii geopolitice de consolidare a rezilienței sistemului național de securitate, valorificând oportunitatea de aderare la Alianța Nord-Atlantică și Uniunea Europeană, acceptând sfera de influență geopolitică occidentală.

A. Burian confirmă importanța strategică a regiunilor Europa Centrală și Europa de Est pentru securitatea regională a spațiului geopolitic al Europei Centrale și de Est, susținând că de-a

lungul secolelor regiunea Europei de Est, din perioada războiului rece, a fost din cele mai multe ori obiectul disputei geopolitice dintre marile puteri, dar nu și subiectul politicii mondiale. De această regiune sunt legate în mod direct interesele geopolitice ale marilor puteri europene, iar de la sfârșitul sec. al XX-lea și ale întregii lumi. Regiunea Europei de Est constituie și în prezent o sursă de conflicte între marile puteri europene și anume aici s-au perpetuat principalele contradicții geopolitice dintre cele mai puternice țări ale lumii. Există un spectru larg de realități și interese, care deosebesc statele din regiunea Europei de Est de statele din regiunea Europei de Vest, acestea fiind: factorii economici, cultural-istorici, social-politici, etnici, confesionali etc., care determină orientarea intereselor geopolitice ale securității naționale pentru asigurarea existenței statelor și a stabilității mediului de securitate regională [27, p. 263].

Subliniem că necesitatea redefinirii geopoliticii a puterilor regionale și a micilor puteri din spațiul geopolitic al Europei Centrale și de Est din perspectiva consolidării rezilienței sistemului național de securitate au determinat în perioada postrăzboi rece extinderea proceselor integraționiste ale Alianței Nord-Atlantice și ale Uniunii Europene spre Est, care au fost esențiale în asigurarea securității naționale ale acestor state și efective ca acțiuni de descurajare a escaladării războiului dintre Federația Rusă și Ucraina în plan regional, ceea ce a contribuit la consolidarea poziției geopolitice unice regionale ale acestor organizații internaționale în raport cu geopolitica de securitate a Federației Ruse promovată de o politică externă revanșardă.

În opinia noastră, războiul dintre Federația Rusă și Ucraina a accentuat temerea statelor din spațiul geopolitic al Europei Centrale și de Est privind posibila escaladare a războiului în plan regional și amenințarea reală la adresa securității naționale, ce a determinat un răspuns prompt din partea Alianței Nord-Atlantice prin detașarea trupelor și tehnicii militare suplimentare pentru consolidarea flancului estic, precum și intensificarea misiunilor de patrulare a spațiului aerian și maritim al Alianței Nord-Atlantice prin dislocarea suplimentară a avioanelor de luptă în zonă și a navelor maritime militare în Marea Baltică și Marea Mediterană, ceea ce ne demonstrează că la moment există o unitate consolidată în relațiile dintre Statele Unite ale Americii și Uniunea Europeană. Suntem convinși că în viitorul apropiat, dar și mediu această relație se va păstra, deoarece cu declanșarea războiului de către Federația Rusă împotriva Ucrainei au demarat procese ireversibile de reconfigurare a conjuncturii geopolitice a mediului de securitate regională și de redimensionare a arhitecturii geopolitice mondiale a securității internaționale, care vor contribui atât la edificarea unui nou sistem internațional din perioada postrăzboi rece, cât și la fundamentarea eventualului sistem internațional după încheierea perioadei postrăzboi rece în care Occidentul ar putea fi reprezentat ca un pol geopolitic unic de putere.

Precizăm că obiectivul fundamental al intereselor geopolitice ale puterilor regionale și ale micilor puteri din spațiul geopolitic al Europei Centrale și de Est în perioada postrăzboi rece este

asigurarea propriei securități naționale, în condițiile dezintegrării polului estic din cadrul structurii geopolitice a sistemului internațional bipolar, ceea ce a determinat un vid de putere geopolitică regională de securitate în care ar putea avea loc procese majore de destabilizare a situației regionale prin degajarea fenomenului secesionismul teritorial, care a fost prevenit de Occident prin intermediul acțiunilor prompte de integrare în structurile Alianței Nord-Atlantice și în cele ale Uniunii Europene, dar și în contextul declanșării războiului de către Federația Rusă împotriva Ucrainei care ar asigura realizarea scopului strategic al Federației Ruse de reconfigurare a conjuncturii geopolitice a mediului de securitate regională prin reconturarea sferelor de influență geopolitică pe continentul european.

În al cincilea capitol, intitulat **GEOPOLITICA ÎN PROCESUL DE ASIGURARE A REZILIENȚEI SECURITĂȚII NAȚIONALE A REPUBLICII MOLDOVA** este investigat impactul fenomenului geopolitic asupra procesului de asigurare a rezilienței securității naționale a Republicii Moldova, fiind examinate oportunitățile și constrângerile redefinirii intereselor geopolitice ale Republicii Moldova în asigurarea securității naționale. În primul subcapitol, **Reconceptualizarea paradigmei geopolitice de asigurare a consolidării securității naționale a Republicii Moldova** este abordată necesitatea reconceptualizării paradigmei geopolitice de asigurare a consolidării securității naționale a Republicii Moldova, fiind analizați factorii geopolitici, exprimați prin confruntarea realizării intereselor geopolitice de către marile puteri în regiunea geopolitică a Europei de Est, care generează riscuri și amenințări geopolitice la adresa securității naționale și determină politicile de asigurare a securității naționale prin contribuția la sporirea sau diminuarea vulnerabilității dimensiunii geopolitice de asigurare a securității naționale a Republicii Moldova.

Considerăm că reconceptualizarea paradigmei geopolitice de asigurare a rezilienței securității naționale a Republicii Moldova trebuie începută cu regândirea statutului geopolitic de neutralitate permanentă a Republicii Moldova, care s-a dovedit a fi unul nefuncțional și perimat ce nu reflectă în sine transformările geopolitice ale mediului de securitate regională postrăzboi rece, generând instabilitate pluridimensională amplificând nivelul de vulnerabilitate a sistemului național de securitate și apărare și a sporit riscul edificării impedimentelor geopolitice împotriva utilizării mecanismelor integraționiste de aderare la Alianța Nord-Atlantică, care reglementează procedura de revizuire a poziționării geopolitice a Republicii Moldova de *stat-tampon*, ce ar contribui la consolidarea capacităților de contracarare a noilor amenințări geopolitice cu care se confruntă Republica Moldova.

Posibilitățile politico-militare, oferite de Alianța Nord-Atlantică, vor impulsiona fortificarea sistemului național de securitate al Republicii Moldova, iar angajamentele asumate vor consta în aprofundarea interoperabilității și atașarea la standardele euroatlantice. În acest sens, Republica

Moldova este interesată să materializeze un cadru nou de relații mult mai dezvoltat cu structurile de securitate și apărare euroatlantice, prin constituirea Comisiei de cooperare NATO – Republica Moldova, care ar reprezenta nu doar un factor de stabilizare a statului, dar și un instrument-cheie de aderare la Alianța Nord-Atlantică, în contextul necesității determinate de războiul dintre Federația Rusă și Ucraina [28, p. 441-442].

Punctăm că datorită situației geopolitice regionale create, Republica Moldova încearcă, deocamdată, sporadic și neconvingător să părăsească arealul de coliziune dintre Occident și Federația Rusă, iar perspectiva de redimensionare a poziționării geopolitice a Republicii Moldova de *stat-tampon*, care este determinat de statutul geopolitic de neutralitate permanentă, poate fi valorificată prin necesitatea de utilizare a dimensiunii geopolitice ca elementul fundamental în reconceptualizarea noii paradigme de asigurare a securității naționale, în contextul agresiunii militare a Federației Ruse împotriva Ucrainei.

Situația geopolitică a Republicii Moldova determină necesitatea de reconceptualizare a paradigmei geopolitice de asigurare a rezilienței securității naționale a Republicii Moldova prin valorificarea opțiunii de aderare la valorile euroatlantice ce necesită o abordare pragmatică și o abilitate politico-diplomatică, ceea ce ar asigura îndeplinirea obiectivelor intereselor geopolitice de asigurare a securității naționale. Totodată, semnificația geopolitică a Republicii Moldova pe scena internațională este una neînsemnată, însă datorită declanșării de către Federația Rusă a fazei convenționale active a războiului hibrid împotriva Ucrainei, a conjuncturii geopolitice regionale în care se află, precum și a statutului său geopolitic de neutralitate permanentă, care s-a dovedit a fi unul generator de insecuritate regională, se atestă o atenție sporită din partea Occidentului, dar și din partea Federației Ruse în contextul noilor reconturări ale sferelor de influență geopolitică, care o percepe ca pe un element al unei scheme geopolitice, situație ce generează un impact iminent asupra securității naționale [28, p. 440].

Subliniem că Republica Moldova are nevoie de o reconceptualizare substanțială a paradigmei geopolitice de asigurare a reformelor consistente pentru consolidarea rezilienței securității naționale a Republicii Moldova. Realizarea acestui deziderat depinde în mare măsură de relațiile geopolitice ale marilor puteri, la baza cărora se află interesele geopolitice regionale din Europa de Est, care exercită un impact asupra dimensiunii geopolitice a securității naționale a Republicii Moldova. Totodată, riscurile și amenințările geopolitice ce periclitează componentele securității naționale sunt generate de factorii externi și necesită a fi abordate în termeni geopolitici. De asemenea, un rol substanțial în fortificarea securității naționale sau în diminuarea nivelului de asigurare a securității naționale, îl va juca locul pe care îl va ocupa Republica Moldova în eventualele aranjamente geopolitice regionale [29, p. 131]. Reconturarea sferelor de influență geopolitică din regiunea Europei de Est și statutul geopolitic de neutralitate permanentă

a Republicii Moldova, provoacă o reflecție conștientă referitor la accentuarea dimensiunii geopolitice în procesul de consolidare a capacității instituționale a sistemului național de securitate al Republicii Moldova, realizarea căreia trebuie să devină o chestiune substanțială în noua paradigmă geopolitică de asigurare a securității naționale [30, p. 287].

Al doilea subcapitol, **Consolidarea dimensiunii geopolitice de valorificare a oportunităților în fortificarea rezilienței sistemului național de securitate al Republicii Moldova** încorporează cercetarea procesului de consolidare a dimensiunii geopolitice abordată prin valorificarea oportunităților de fortificare a rezilienței sistemului național de securitate al Republicii Moldova oferite de reconfigurarea conjuncturii geopolitice a mediului de securitate regională de după 24 februarie 2022, fiind trecute în revistă problemele geopolitice cu care se confruntă Republicii Moldova, soluționarea cărora reprezintă un imperativ în asigurarea dimensiunii geopolitice a securității naționale.

În opinia noastră, evoluția de consolidare a dimensiunii geopolitice de valorificare a oportunităților oferite de procesul de aderare la Alianța Nord-Atlantică în fortificarea rezilienței sistemului național de securitate a Republicii Moldova se confruntă cu trei probleme geopolitice majore, cum ar fi: 1) conflictul geopolitic dintre Federația Rusă și Republica Moldova, faza politico-militară a acestuia din raioanele de est ale Republicii Moldova rămâne una înghețată nefiind soluționată până în prezent; 2) statutul geopolitic de neutralitate permanentă a Republicii Moldova; 3) poziționarea geopolitică a Republicii Moldova de *stat-tampon*.

În acest context, susținem că obiectivul realizării unei analize pertinente a dimensiunii geopolitice a asigurării securității naționale a Republicii Moldova, care rezidă din necesitatea soluționării acestor trei probleme geopolitice existențiale pentru statul Republica Moldova apărând independența, suveranitatea și integritatea teritorială, în condițiile agresiunii militare declanșate de Federația Rusă împotriva Ucrainei, va scoate în evidență inevitabilitatea intensificării cooperării politico-militare cu Alianța Nord-Atlantică în cadrul Programului Parteneriatul pentru Pace, protejând interesele geopolitice de securitate națională ale Republicii Moldova, care vor contribui la implementarea unor reforme profunde de modernizare a sectorului de securitate și apărare națională, ce se va solda cu amplificarea gradului de descurajare a eventualelor pericole din partea potențialelor inamici, precum și combaterea eficientă a riscurilor și amenințărilor actuale la adresa securității naționale.

Considerăm că pentru a obține o soluție durabilă în reglementarea conflictului din raioanele de est ale Republicii Moldova, în condițiile declanșării de către Federația Rusă a fazei convenționale active a războiului hibrid împotriva Ucrainei, este necesar ca conducerea țării să fie pregătită din timp să declare comunității internaționale despre intenția politică de promovare a strategiei care să prevadă, după înfrângerea Federației Ruse în războiul cu Ucraina, realizarea

unor acțiuni prompte în vederea soluționării conflictului transnistrean prin susținerea abordării securității naționale a Republicii Moldova la pachet împreună cu garanțiile de securitate oferite Ucrainei de Occident, inclusiv și pe dimensiunea euroatlantică. În opinia noastră, o altă conjunctură geopolitică a mediului de securitate regională favorabilă ca cea după înfrângerea Federației Ruse în războiul cu Ucraina nu va mai exista pe termen lung, de aceea valorificarea acestei oportunități de către conducerea țării trebuie abordată ca un imperativ existențial statal, dar și ca o prioritate în realizarea intereselor geopolitice de securitate națională a Republicii Moldova [15, p. 165].

Actualmente, în condițiile războiului dintre Federația Rusă și Ucraina, care generează amplificarea riscurilor și amenințărilor la adresa securității regionale, totodată, periclitanând și securitatea națională a Republicii Moldova, determină necesitatea organizării unor dezbateri naționale substanțiale la nivelurile mediului academic, societății civile și clasei politice privind regândirea asigurării dimensiunii geopolitice a securității naționale prin valorificarea oportunităților oferite ca urmare a aprofundării relațiilor politico-militare cu Alianța Nord-Atlantică în vederea fortificării rezilienței sistemului național de securitate a Republicii Moldova, dar și eventualitatea modificării statutului geopolitic de neutralitate permanentă a Republicii Moldova pentru aderarea la Alianța Nord-Atlantică, astfel consolidând definitiv dimensiunea geopolitică a securității naționale, beneficiind de o securitate cooperativă și de o apărare colectivă.

Precizăm că pentru realizarea procesului de consolidare a dimensiunii geopolitice prin valorificarea oportunităților de fortificare a rezilienței sistemului național de securitate al Republicii Moldova este necesară intensificarea relațiilor de cooperare politico-militare la nivel multilateral cu structurile și instituțiile euroatlantice, precum și la nivel bilateral cu statele membre ale Alianței Nord-Atlantică în cadrul Programului Parteneriatul pentru Pace, care vor contribui la implementarea unor reforme profunde de modernizare a sectorului de securitate și apărare națională, ce se va solda cu amplificarea gradului de descurajare a eventualelor pericole din partea potențialelor inamici, precum și combaterea eficientă a riscurilor și amenințărilor actuale la adresa securității naționale. Soluționarea problemelor geopolitice, care periclitează procesul de asigurare a securității naționale, depinde în mare măsură de finalitatea războiului dintre Federația Rusă și Ucraina, ce va determina o nouă reconfigurare a conjuncturii geopolitice a mediului de securitate regională, totodată, influențând și gradul de viabilitate a dimensiunii geopolitice de asigurare a consolidării rezilienței securității naționale, care va contribui la fortificarea statutului geopolitic al Republicii Moldova de furnizor de securitate regională.

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

Rezultatele principal noi care au fost obținute în urma realizării investigațiilor au contribuit la crearea unei noi direcții științifice în domeniul cercetării securitologiei – „**Geosecuritologia**”, ce are ca suport epistemologic analiza dimensiunii geopolitice a securității fundamentată prin aplicabilitate, iar ca obiect de investigație influența fenomenului geopolitic din perspectiva evoluției transformărilor structurale de sistem internațional din perioada postrăzboi rece asupra securității abordate multinivelar, sistemic și structural-funcțional.

Ideile și concluziile științifice expuse în lucrare reprezintă rezultatul activității autorului, fiind elaborate de sine stătător și elucidate în peste 40 de lucrări științifice, inclusiv în 2 monografii, precum și au fost prezentate, discutate și aprobate la peste 25 de foruri științifico-practice naționale și internaționale.

În baza analizei materialului empiric, care a contribuit la realizarea cercetării subiectelor propuse spre investigație corelate cu tema, ipoteza de cercetare, scopul și obiectivele lucrării formulate, putem reliefa **următoarele concluzii**:

1. Evoluția relațiilor internaționale în perioada postrăzboi rece au impulsionat demararea unor noi cercetări științifice în domeniile geopoliticii, securitologiei și teoriei relațiilor internaționale rezultatele cărora au fundamentat apariția noilor etape de dezvoltare a acestor discipline lăsând în urmă etapele clasică și cea de repudiere a geopoliticii, etapa abordării securității nucleare și a păcii din perioada războiului rece și etapa bipolară a sistemului internațional. Cercetarea impactului geopoliticii asupra securității abordată multinivelar, sistemic și structural-funcțional din perspectiva evoluției transformărilor structurale de sistem internațional din perioada postrăzboi rece, reflectată atât în literatura de specialitate din străinătate, cât și din Republica Moldova a acumulat în timp un volum semnificativ de izvoare, însă dimensiunea geopolitică a securitologiei ca entitate științifică interdisciplinară – „**Geosecuritologia**” nu a fost identificată în circuiturile academice valorificate. Implicarea plenară a mediului universitar-academic în cercetarea „**Geosecuritologiei**” ar contribui la o mai bună înțelegere a influenței fenomenului geopolitic asupra securitologiei [41, p. 79-111].

2. Polurile reprezintă subsisteme geopolitice care formează puncte extreme ale axei globale pe care este edificat sistemul internațional, structurând sistemul prin potențialul său geopolitic, fapt care le permite să se echilibreze reciproc, totodată, îndeplinind și rolul de garant al configurației ordinii geopolitice mondiale pe care au edificat-o și o reflectă, având nevoie unul de altul, pentru a menține situația internă și externă stabilă, dar, în același timp, fiind și concurenți geopolitici care urmăresc scopul să se anihileze mutual unul pe altul sau să contribuie prin extindere la diminuarea sferei de influență geopolitică a adversarului, astfel reducându-i din spațiul geopolitic de manevră și

micșorându-i valoarea statutului geopolitic în cadrul sistemului internațional. Dispariția unui *pol*, acțiune care se manifestă printr-un proces de reconfigurare a structurii geopolitice a sistemului internațional, dar și a ordinii mondiale, demarată de *polul* concurent într-un context de confruntare geopolitică, se surpă întreaga construcție geopolitică mondială [41, p. 45-78].

3. Abordarea geopoliticii sub aspectul disciplinar-științific, reprezintă prin statutul său un domeniu al cărui obiect de studiu este valorificat prin interacțiunea mai multor discipline academice și cu ajutorul unui spectru diversificat de metode investigative, incontestabil fiind prezent și caracterul interdisciplinar, multidisciplinar și transdisciplinar al materiei cercetate. Geopolitica în plan epistemologic, ca obiect de investigație, urmărește direct descrierea, descifrarea, explicarea, interpretarea și înțelegerea complexității fenomenelor și proceselor geopolitice, care este în măsură să contribuie la definirea statutului disciplinar al geopoliticii, atât sub aspect ontologic, cât și în plan epistemologic, ca în ultimă instanță să se asigure demarcarea cadrului științific precum și să se definească identitatea academică a domeniului [41, p. 11-45].

4. Fundamentarea teoretică a Geosecuritologiei abordată în calitate de nouă direcție științifică de cercetare în cadrul securitologiei reprezintă prin conținut un fenomen combinativ multiaspectual, ce întrunește valențe corelative ale două ramuri științifice complexe a cunoașterii *geopoliticii* și *securitologiei*, care fiind supuse analizei bazate pe interacțiune pentru stabilirea raporturilor între aceste domenii, au provocat numeroase dezbateri academice evidențiind aspectul geopolitic ca fiind unul determinant în comportamentul statelor în procesul de asigurare a securității, totodată, alimentând luări de poziție atât convergente ca esență, cât și diametral opuse din cauza naturii și cadrului epistemologic dificil supus investigațiilor științifice comparativ cu obiectele de studiu ale altor științe sociale, însă oportunitatea fundamentării unei noi direcții științifice în domeniul cercetării securitologiei – „Geosecuritologia”, este determinată de primordialitatea cercetării dimensiunii geopolitice în procesele de asigurare a securității multinivelare [41, p. 79-111]. Noua direcție științifică în domeniul cercetării securitologiei – „Geosecuritologia”, care a fost fundamentată în Capitolul 2, Subcapitolul 2.2., ne aparține cu titlul de noutate științifică, ce nu s-a regăsit în alte circuituri academice, fiind o contribuție personală cu semnificație teoretică, va contribui la dezvoltarea științei securitologia din perspectiva teoretico-metodologică, iar sub aspect aplicativ, prin propunerea unei noi subdisciplini în cadrul securitologiei, cu aceeași denumire.

5. Prin consolidarea *polului* ca structură inerentă a sistemului internațional postrăzboi rece, fiind condiționată de evenimentele geopolitice regionale și internaționale, au fost determinate distincte tipuri de configurații geopolitice în cadrul diferitor etape ale perioadei sistemului internațional postrăzboi rece, fiind clarificate următoarele etape: prima etapă a sistemul internațional postrăzboi rece cu o structură *uni-multipolară echilibrată geopolitic* a început după dispariția sistemului

internațional bipolar și încheierea războiului rece, etapă care a luat sfârșit către anul 2014, fiind precedată de anexarea peninsulei Crimeea, an în care evenimentele geopolitice din Ucraina au impulsionat începerea celei de a doua etapă a perioadei de dezvoltare a sistemului internațional postrăzboi rece cu aceeași structură geopolitică; cea de a doua etapă a perioadei sistemului internațional postrăzboi rece, s-a încheiat și mai repede, durând doar opt ani, până la 24 februarie 2022 când Federația Rusă a comis o agresiune militară neprovocată, astfel declanșând faza convențională activă a războiului hibrid împotriva Ucrainei, determinând începutul celei de a treia etape a perioadei de evoluție a sistemului internațional postrăzboi rece cu o structură *uni-multipolară neechilibrată geopolitic*, finalizarea căreia determina sfârșitul acestei perioade, iar etapa a patra, se va solda cu o reconfigurare geopolitică structurală *bipolară militar-asimetrică neechilibrată geopolitic* a sistemului internațional în cadrul unui nou război rece, cu o vădită dimensiune geopolitică de securitate, promovată în cadrul relațiilor internaționale [55, p. 45-78]. Constatarea etapelor din perioada postrăzboi rece cu edificarea structurii geopolitice a sistemului internațional pentru fiecare din ele, care a fost cercetată în Capitolul 3, Subcapitolul 3.1., este o contribuție personală cu semnificație teoretică, ce va contribui la dezvoltarea științei teoriei relațiilor internaționale.

6. Nivelul de complexitate și de antagonizare a intereselor geopolitice promovate de către toți actorii geopolitici interesați de un spațiu geopolitic regional, condiționează degajarea oportunităților și constrângerilor de caracter geopolitic pentru politicile de asigurare a securității naționale a statelor din sfera de influență geopolitică. Continentul cu cei mai mulți actori geopolitici importanți, cu cele mai multe regiuni disputate geopolitic și asupra căruia sunt concentrate interesele geopolitice ale tuturor marilor puteri, este Eurasia, care fiind dominată de o singură supraputere sau de o coaliție constituită din două sau mai multe mari puteri, va oferi actorilor posibilitatea exercitării puterii geopolitice pentru a influența evoluția evenimentelor de securitate în plan mondial. Nedefinirea sau ignorarea intenționată ori involuntară a intereselor geopolitice reprezintă un pericol deloc neglijabil pentru securitatea națională oricărui stat, deoarece actualmente, riscurile și amenințările geopolitice se manifestă tot mai pregnant la adresa securității internaționale, regionale și naționale [60, p. 15-36].

7. Evoluția situației geopolitice regionale din spațiul geopolitic al Europei Centrale și de Est, care se manifestă prin acțiuni din partea marilor puteri de reconfigurare a conjuncturii geopolitice a mediului de securitate regională, este impulsionată de concurența intereselor geopolitice pentru reconturarea sferelor de influență, ce le-ar asigura actorilor majori consolidarea securității naționale prin obținerea unor avantaje strategice teritoriale, exercitând un impact asupra relațiilor geopolitice de securitate în raport cu puterile regionale și cu micile puteri, aflate în zona geopolitică disputată, determinându-le politicile de securitate națională.

Totodată, procesele geopolitice regionale de securitate au contribuit la re poziționarea strategică a puterilor regionale și a micilor puteri din spațiul geopolitic al Europei Centrale și de Est, în contextul necesității asigurării securității naționale și au impulsionat declanșarea agresiunii militare din partea Federației Ruse împotriva Ucrainei, rezultatul finalizării căreia rămâne a fi unul extrem de important în procesul de asigurare a securității regionale, care va fi supus unei transformări fundamentale, ce se va solda cu edificarea unei noi arhitecturi geopolitice în baza căreia va fi constituit un nou sistem de securitate europeană, care ar oferi priorități de securitate statelor din spațiul geopolitic al Europei Centrale și de Est [250, p. 269-289].

8. Necesitatea redefinirii geopoliticii a puterilor regionale și a micilor puteri din spațiul geopolitic al Europei Centrale și de Est din perspectiva consolidării rezilienței sistemului național de securitate, în condițiile dezintegrării polului estic din cadrul structurii geopolitice a sistemului internațional bipolar, ceea ce a determinat un vid de putere geopolitică regională de securitate, au determinat în perioada postrăzboi rece extinderea proceselor integraționiste ale Alianței Nord-Atlantice și ale Uniunii Europene spre Est, care au fost esențiale în asigurarea securității naționale ale acestor state și efective ca acțiuni de descurajare a escaladării războiului dintre Federația Rusă și Ucraina în plan regional, contribuind și la consolidarea poziției geopolitice regionale ale acestor organizații internaționale în raport cu geopolitica de securitate a Federației Ruse promovată de o politică externă revanșardă [263, p. 73-84].

9. Reconceptualizarea paradigmei geopolitice de asigurare a rezilienței securității naționale a Republicii Moldova este stringent necesară, deoarece statutul geopolitic de neutralitate permanentă nu generează securitate în contextul transformărilor geopolitice actuale ale mediului de securitate regională, iar capacitatea instituțională a sistemului național de securitate și apărare al Republicii Moldova de a depăși pe cont propriu amenințările pe dimensiunea geopolitică este una redusă, alternativa fiind examinarea oportunității combaterii colective a acestora prin aderarea la Alianța Nord-Atlantică, care trebuie să devină un imperativ în necesitatea realizării intereselor geopolitice vitale ale Republicii Moldova fundamentate pe asigurarea securității naționale [278, p. 18-33].

10. Realizarea procesului de consolidare a dimensiunii geopolitice prin valorificarea oportunităților de soluționare a problemelor geopolitice cu care se confruntă sistemul național de securitate al Republicii Moldova în fortificarea asigurării rezilienței, necesită o intensificare a relațiilor de cooperare politico-militare la nivel multilateral cu structurile și instituțiile euroatlantice, precum și la nivel bilateral cu statele membre ale Alianței Nord-Atlantică, care vor contribui la implementarea unor reforme profunde de modernizare a sectorului de securitate și apărare națională, ce se va solda cu amplificarea gradului de descurajare a eventualelor pericole din partea potențialelor inamici, precum și combaterea eficientă a riscurilor și amenințărilor

actuale la adresa securității naționale. Reglementarea problemelor geopolitice cu care se confruntă Republica Moldova, depinde în mare măsură de finalitatea războiului dintre Federația Rusă și Ucraina, iar fortificarea statutului geopolitic de stat furnizor de securitate regională, depinde de realizarea intereselor geopolitice ale Republicii Moldova în noile aranjamente de securitate regională din spațiul geopolitic al Europei Centrale și de Est [234, p. 420-443]. Cercetarea dimensiunii geopolitice a securității naționale a Republicii Moldova a fost realizată în Capitolul 5, Subcapitolele 5.1. și 5.2., în cadrul cărora au fost identificate problemele geopolitice cu care se confruntă Republica Moldova în domeniul securității naționale și constatate mecanismele de consolidare a rezilienței dimensiunii geopolitice în cadrul procesului de asigurare a securității naționale a Republicii Moldova, prin argumentarea necesității de reconceptualizare a paradigmei geopolitice a securității naționale, care este o contribuție personală cu valoare practică, ce va determina fortificarea sistemului național de securitate al Republicii Moldova.

Concluziile generale reflectă numărul exact al obiectivelor trasate la momentul elaborării tezei, ceea ce denotă limitele rezultatelor obținute, iar problemele care rămân a fi nesoluționate sunt determinate de noile evoluții ale evenimentelor geopolitice, care au un caracter dinamic în cadrul relațiilor internaționale, ce exercită un impact asupra securității abordate multinivelar, astfel contribuind la apariția unor noi probleme pentru eventualele cercetări științifice.

Având în calitate de suport de referință rezultatele obținute în urma investigațiilor întreprinse, propunem **unele recomandări**, care pot îmbunătăți situația în domeniul de cercetare nu numai în plan teoretic, dar și sub aspect aplicativ:

a) Pentru Administrația Publică Centrală de Specialitate și mediul universitar-academic:

1. Se impune necesitatea ca instituțiile statului responsabile de realizarea politicilor în domeniul educației și cercetării să asigure învățământul superior și dezvoltarea științei cu suportul necesar pentru susținerea investigațiilor științifice prin organizarea programelor/proiectelor de stat pentru cercetătorii autohtoni, care vor contribui la consolidarea bazei teoretico-aplicative în scopul dezvoltării noii direcții științifice în domeniul cercetării securitologiei – „Geosecuritologia”, precum și să contribuie cu suportul necesar pentru procedura de legiferare a organizării procesului de studiu a noii subdisciplini din cadrul securitologiei – „Geosecuritologia” pentru studiile de licență și master în cadrul Universităților și altor instituții din subordine, totodată, și includerea de către Serviciul de Informații și Securitate, Ministerul Apărării și Ministerul Afacerilor Interne a „Geosecuritologiei” în programele de studii în subdiviziunile sale de învățământ.

2. Este absolut indispensabil ca instituțiile statului responsabile de procesul de elaborare și implementare a politicilor de fortificare a componentelor securității naționale să solicite, în baza

constituirii Grupurilor de lucru interinstituționale ad-hoc, suportul necesar în calitate de consultanță și/sau expertiză de la cercetătorii din domeniul geopoliticii și securității din cadrul institutelor de cercetare din sfera științei și inovării în vederea elaborării noilor strategii în contextul necesității identificării și realizării unor noi modele geopolitice de asigurare a securității naționale din perspectiva contribuției dimensiunii geopolitice la sporirea gradului de asigurare a securității naționale, astfel valorificând plener oportunitățile pe care le oferă investigația științifică prin asigurarea de noi paradigme și generând noi soluții în vederea contracarării riscurilor și amenințărilor de ordin geopolitic la adresa securității naționale a Republicii Moldova.

b) Pentru Autoritățile Publice Centrale:

3. Se propune în cadrul Serviciului Consiliului Suprem de Securitate al Aparatului Președintelui Republicii Moldova, structură responsabilă de organizarea și desfășurarea ședințelor organului consultativ Consiliul Suprem de Securitate, constituirea unui *Centru de analiză geopolitică și securitate*, care ar reuni experți independenți din institutele, centrele și laboratoarele de cercetare din domeniul geopoliticii și securității, având drept sarcină investigarea permanentă a evenimentelor și proceselor geopolitice regionale și mondiale, precum și elaborarea rapoartelor analitice trimestriale ordinare sau extraordinare privind riscurile și amenințările mediului de securitate regională sau internațională asupra securității naționale, informații care vor constitui suportul științific de bază pentru elaborarea eventualelor documente strategice de stat privind politicile de asigurare a securității naționale a Republicii Moldova.

4. Devine stringent necesar ca instituțiile statului responsabile de realizarea politicii externe a Republicii Moldova, să consolideze dimensiunea geopolitică a securității naționale prin demararea procedurilor de constituire a unui nou cadru politico-juridic de cooperare instituțională mai avansat cu Alianța Nord-Atlantică decât cel existent în domeniul politico-militar, promovând în cadrul dialogului cu Alianța Nord-Atlantică obiectivul de instituire a Comisiei NATO – Republica Moldova, astfel realizând un nivel de relații mult mai dezvoltat cu structurile de securitate și apărare euroatlantică, care ar constitui un instrument-cheie oferit de Alianța Nord-Atlantică pentru impulsivitatea procesului de consolidare a rezilienței geopolitice a sectorului de securitate și apărare națională, ceea ce ar amplifica interoperabilitatea și atașarea la standardele euroatlantice sporind mecanismul de implementare a reformelor prin modernizarea domeniului de securitate, în special cel al apărării, precum și ar reprezenta un factor de stabilizare al statului Republica Moldova, oferind o perspectivă clară de aderare la Alianța Nord-Atlantică pe care ar trebui valorificată exhaustiv prin renunțarea la statutul geopolitic de neutralitate permanentă a Republicii Moldova.

c) *Pentru Autoritățile Publice Centrale, mediul universitar-academic și societatea civilă:*

5. Este necesar ca instituțiile statului responsabile de procesul de elaborare și adoptare a cadrului juridic ce reglementează asigurarea Republicii Moldova în domeniul securității și apărării naționale, în colaborare cu mediul universitar-academic și societatea civilă, să demareze acțiunile de consultanță și/sau expertiză pentru elaborarea și ulterior adoptarea unui nou cadru normativ, din motivul schimbării realităților geopolitice regionale și internaționale a mediului de securitate, prin elaborarea noilor strategii sectoriale pentru eficientizarea activității și fortificării capacităților instituționale ale sistemului național de securitate și apărare, care ar legitima mai accentuat aspectul de consolidare a sustenabilității dimensiunii geopolitice a securității naționale prin intensificarea relațiilor de cooperare cu actorii statali și nonstatali ai relațiilor internaționale, inclusiv cu Alianța Nord-Atlantică.

6. Este imperios necesar ca instituțiile statului responsabile de elaborarea și adoptarea politicilor în domeniul securității și apărării naționale, în colaborare cu societatea civilă, să intensifice acțiunile diplomației populare în plan național, sub aspectul informării maselor largi ale populației, prin intermediul dezbaterilor publice privind avantajele și riscurile renunțării la statutul de neutralitate permanentă și ulterior aderarea la Alianța Nord-Atlantică în condițiile geopolitice regionale actuale, care se prezintă ca o necesitate pentru valorificarea oportunității în soluționarea problemelor geopolitice cu care se confruntă Republica Moldova la etapa actuală în evoluția procesului de asigurare a securității naționale. Totodată, va fi transmis și un semnal diplomatic clar Occidentului privind viitorul geopolitic al Republicii Moldova în contextul noului concept de securitate europeană, care se prefigurează ca o necesitate în baza unei noi reconfigurări a conjuncturii geopolitice a mediului de securitate regională din spațiul geopolitic al Europei Centrale și de Est, determinată de războiul dintre Federația Rusă și Ucraina.

Geosecuritologia deschide largi perspective pentru noi elaborări de pronosticare a eventualelor evoluții ale proceselor din cadrul relațiilor internaționale, cu implicarea fenomenului geopolitic în transformarea securității abordate multinivelar, sistemic și structural-funcțional.

BIBLIOGRAFIE

1. BRZEZINSKI, Zbigniew. *Marea tablă de șah. Supremația americană și imperativele sale geostrategice*. București: Editura Univers Enciclopedic, 2000. 238 p. ISBN 973-9436-24-2
2. WALTZ, Kenneth. *Teoria politicii internaționale*. Iași: Editura Polirom, 2006. 325 p. ISBN 978-973-46-0447-0
3. MORGENTHAU, Hans. *Politica între națiuni. Lupta pentru putere și lupta pentru pace*. Iași: Editura Polirom, 2007. 735 p. ISBN 978-973-46-0548-4
4. O'BRIEN, Patrick. *The Pax Britannica and American Hegemony: Precedent, Antecedent or Just Another History*. Burlington: Ashgate, 2002. 64 p.
5. JUC, Victor. *Dimensiuni ale relațiilor internaționale contemporane*. Chișinău: ÎS FEP „Tipografia Centrală”, 2018. 296 p. ISBN 978-9975-3298-1-1
6. HUNTINGTON, Samuel. *Ciocnirea civilizațiilor și refacerea ordinii mondiale*. București: Editura Antet, 1997. 528 p. ISBN 978-973-363-464-8
7. VLAD, Constantin. *Relații internaționale politico-diplomatice contemporane*. București: Editura Fundației „România de Mâine”, 2001. 144 p. ISBN 9735823799
8. SENARCLENS, de Pierre. *La politique internationale*. Paris: Armand Colin, 1992. 185 p.
9. JUC, Victor. *Edificarea relațiilor internaționale postrăzboi rece: aspecte teoretico-metodologice și replieri geostrategice*. Chișinău: Editura Tipografia-Sirius, 2011. 248 p. ISBN 978-9975-4222-5-3
10. BUZAN, Barry, LITTLE, Richard. *Sisteme internaționale în istoria lumii*. Iași: Editura Polirom, 2009. 469 p. ISBN 978-973-46-1306-9
11. GRIFFITHS, Martin. *Relații Internaționale: școli, curente, gânditori*. București: Editura Ziua, 2003. 439 p. ISBN 973-86292-1-7
12. BULL, Hedley. *Societatea anarhică. Un studiu asupra ordinii în politica mondială*. Chișinău: Editura Știința, 1998. 318 p. ISBN 9975-67-065-2
13. ARON, Raymond. *Paix et guerre entre les nations*. Paris: Calmann-Levy, 1984. 873 p. ISBN 2702100716
14. МАНЫКИН, Александр. *Введение в теорию международных отношений*. Москва: МГУ, 2001. 320 p. ISBN 5-211-04377-4
15. UNGUREANU, Veaceslav. *Redimensionarea arhitecturii geopolitice a sistemului internațional postrăzboi rece: adversități geostrategice și replieri de securitate*. Chișinău: F.E.-P. „Tipografia Centrală”, 2020. 236 p. ISBN 978-9975-3430-0-8
16. TĂMAȘ, Sergiu. *Geopolitica*. București: Editura Noua Alternativă, 1995. 320 p.
17. HLIHOR, Constantin. *Geopolitica și geostrategia în analiza relațiilor internaționale contemporane: considerații teoretice și metodologice*. București: Universitatea Națională de Apărare „Carol I”, 2005. 330 p. ISBN 973-663-304-7
18. LIOTTA, P. H. To Die For: National Interests and Strategic Uncertainties. In: *The US Army War College Quarterly Parameters*. 2000, vol. 30, nr. 2, pp. 46-57. ISSN 0031-1723
19. SCHELLING, Thomas. *Strategia conflictului*. București: Editura Polirom, 2000. 380 p. ISBN 9780674840317
20. KEOHANE, Robert. Institutional Theory and the Realist Challenge After the Cold War. In: *The Contemporary Debate*. New-York: Columbia University Press, 1993, pp. 269-300.
21. BENIUC, Valentin. Instrumente de realizare a interesului și securității naționale în contextul integrării europene (cazul Republicii Moldova). In: *Consolidarea administrației publice în*

- contextul edificării statului de drept în Republica Moldova. Materialele conf. șt. intern.* Chișinău: Academia de Administrare Publică, 2007, pp. 116-117.
22. BURCHILL, Scott, LINKLATER, Andrew. *Theories of international relations*. New York: Palgrave Macmillan, 2005. 310 p. ISBN 1403948666
 23. NAUMESCU, Valentin. *Politica Marilor Puteri în Europa Centrală și de Est. 30 de ani de la sfârșitul Războiului Rece*. București: Editura Humanitas, 2019. 295 p. ISBN 978-973-50-6418-1
 24. BOGZEANU, Cristina. Balcanii de Vest – valențe ale (in)stabilității în actualul context de securitate european. In: *Impact Strategic*. 2019, nr. 1-2 (70-71), pp. 7-19. ISSN 1842-810X
 25. IONESCU, Mihail. Securitate și stabilitate în bazinul Mării Negre în epoca post-Război Rece. In: *Marea Neagră. De la „lacul bizantin” la provocările secolului XXI: culegere de studii*. București: Editura Militară, 2006, pp. 364-430. ISBN 9733207144
 26. CALOPĂREANU, Gheorghe. Implicații de securitate ale extinderii NATO și UE la Marea Neagră. In: *Impact Strategic*. 2011, nr. 1 (38), pp. 65-71. ISSN 1582-810X
 27. BURIAN, Alexandru. *Geopolitica lumii contemporane*. Chișinău: F.E.-P. „Tipografia Centrală”, 2003. 456 p. ISBN 9975-78-251-5
 28. UNGUREANU, Veaceslav. Redimensionarea securității naționale a Republicii Moldova în contextul noilor transformări ale arhitecturii geopolitice regionale. In: *Modernizarea social-politică a Republicii Moldova în contextul extinderii procesului integraționist european / coord. Juc Victor*. Chișinău: F.E.-P. „Tipografia Centrală”, 2018, pp. 420-443. ISBN 978-9975-3043-8-2
 29. UNGUREANU, Veaceslav. Geopolitica securității statelor mici: cazul Republica Moldova. In: *Revista de Filosofie, Sociologie și Științe Politice*. 2012, nr. 2, pp. 119-132. ISSN 1857-2294
 30. UNGUREANU, Veaceslav. Consolidarea dimensiunii geopolitice în noua paradigmă de asigurare a securității naționale a Republicii Moldova. In: *Modernizarea social-politică a Republicii Moldova în contextul extinderii procesului integraționist european, partea a II-a / coord. Juc Victor*. Chișinău: ÎS FEP „Tipografia Centrală”, 2019, pp. 269-289. ISBN 978-9975-3298-6-6

LISTA PUBLICAȚIILOR AUTORULUI LA TEMA TEZEI

Cărți de specialitate: monografie (monoautor)

1. UNGUREANU, Veaceslav. *Redimensionarea arhitecturii geopolitice a sistemului internațional postrăzboi rece: adversități geostrategice și replieri de securitate*. Chișinău: ÎS FEP „Tipografia Centrală”, 2020. 236 p. (18,8 c.a.). ISBN 978-9975-3430-0-8.

Cărți de specialitate: monografie (coautor)

2. UNGUREANU, Veaceslav, JUC, Victor. *Interesele geopolitice ale marilor puteri și impactul lor asupra securității naționale a Republicii Moldova*. Chișinău: F.E.-P. „Tipografia Centrală”, 2016. 168 p. (9,5 c.a.). ISBN 978-9975-3043-6-8.

Cărți de specialitate colective (coautor)

3. UNGUREANU, Veaceslav. *Consolidarea rezilienței securității naționale a Republicii Moldova în contextul pandemiei COVID-19*. In: Top 10 probleme politice a societății în contextul pandemiei de coronavirus de tip nou. / Coord.: Victor Juc. Chișinău: Institutul de Cercetări Juridice, Politice și Sociologice, 2022 (ÎS FEP „Tipografia Centrală”), pp. 161-178. (1 c.a.). (220 p.). ISBN 978-5-88554-064-3.
4. UNGUREANU, Veaceslav. *Reziliența securității naționale a Republicii Moldova în contextul reconfigurării mediului de securitate regională în perioada pandemiei COVID-19*. In: Reziliența în atenția securității: concepte, procese, necesități. / Coord.: Elena Mârzac. Chișinău: CEP USM, 2022, pp. 99-123. (1,3 c.a.). (123 p.). ISBN 978-9975-158-93-0.
5. UNGUREANU, Veaceslav. *Consolidarea dimensiunii geopolitice în noua paradigmă de asigurare a securității naționale a Republicii Moldova*. In: Modernizarea social-politică a Republicii Moldova în contextul extinderii procesului integraționist european. Partea a II-a. / Coord. Victor Juc. Subcap. 5.1. Chișinău: ÎS FE-P „Tipografia Centrală”, 2019, pp. 269-289. (1,1 c.a.). (364 p.). ISBN 978-9975-3298-6-6.
6. UNGUREANU, Veaceslav. *Riscuri și amenințări în contextul reconfigurării mediului geopolitic regional de securitate și impactul lor asupra securității naționale a Republicii Moldova*. In: Riscuri și amenințări la adresa securității naționale: tehnici de analiză și evaluare. / Coord.: Natalia Albu. Subcap. 3.3. Chișinău: F.E.-P. „Tipografia Centrală”, 2019, pp. 80-94. (0,8 c.a.). (136 p.). ISBN 978-9975-3298-0-4.
7. UNGUREANU, Veaceslav. *Redimensionarea securității naționale a Republicii Moldova în contextul noilor transformări ale arhitecturii geopolitice regionale*. In: Modernizarea social-politică a Republicii Moldova în contextul extinderii procesului integraționist european. / Red. șt. Victor Juc. Subcap. 5.1. Chișinău: ÎS FE-P „Tipografia Centrală”, 2018, pp. 420-443. (1,3 c.a.). (512 p.). ISBN 978-9975-3043-8-2.
8. UNGUREANU, Veaceslav, JUC, Victor. *Diversificarea teoretică a conceptului de securitate în contextul transformărilor structurale de sistem internațional postrăzboi rece*. In: Securitatea națională a Republicii Moldova în contextul evoluțiilor geopolitice regionale. / Coord. Vitalie Varzari. Cap. 2. Chișinău: Tipografia Centrală, 2016, pp. 29-53. (1,3 c.a.). (180 p.). ISBN 978-9975-9761-8-3.
9. UNGUREANU, Veaceslav, VRĂJITORU, Diana. *Rolul Organizației Tratatului Atlanticului de Nord în fortificarea securității naționale a Republicii Moldova în contextul noilor reconfigurări geopolitice din Europa de Sud-Est*. In: Republica Moldova în contextul oportunităților de modernizare: necesități de democratizare, securitate și cooperare. / Coord. Victor Juc. Chișinău: Institutul de Cercetări Juridice și Politice, 2016, pp. 76-96. (1,1 c.a.). (168 p.). ISBN 978-9975-3043-2-0.
10. UNGUREANU, Veaceslav. *Securitatea națională a Republicii Moldova în contextul reconfigurării geopoliticii Uniunii Europene*. In: Republica Moldova și Uniunea Europeană: dimensiunile cooperării. / Coord. Victor Juc. Chișinău: „Tipografia Sirius”, 2016, pp. 84-114. (1,5 c.a.). (116 p.). ISBN 978-9975-3043-5-1.
11. UNGUREANU, Veaceslav, GROSU, Ruslana. *Secesionismul – instrument de promovare a intereselor geopolitice ale Federației Ruse în spațiul postsovietic*. In: Extremismul și separatismul – provocări la adresa securității regionale și naționale. / Coord. Victor Juc. Chișinău: Institutul de Cercetări Juridice și Politice, F.E.-P. „Tipografia Centrală” 2015, pp. 44-55. (0,6 c.a.). (84 p.). ISBN 978-9975-3043-0-6.

Articole în reviste științifice din baze de date acceptate de ANACEC

12. UNGUREANU, Veaceslav. *Geopolitical communication in post-cold war international relations*. In: International Journal of Communication Research [Iași]. October / December 2023, Volume 13, Issue 4, pp. 266-273. (0,4 c.a.). ISSN: 2246-9265. Baza de date: EBSCO, PROQUEST, DOAJ, Copernicus, Global Impact Factor.
13. UNGUREANU, Veaceslav. *The evolution of hybrid warfare in the context of new geopolitical reconfigurations within the black sea area*. In: Cross-Border Journal for International Studies [Galați]. 2017, No. 2 (2), pp. 119-143. (1,3 c.a.). ISSN (print): 2537-3676. ISSN (online): 2601-1638. Baza de date: CEEOL (Central and Eastern European Online Library).
14. UNGUREANU, Veaceslav. *A geopolitical approach to the national security of the Republic of Moldova in the context of the interference of the geostrategic interests of great powers*. In: Cross Border Journal for International Studies, [Galați]. 2017, No. 1 (2), pp. 119-140. (1,5 c.a.) ISSN (print): 2537-3676. ISSN (online): 2601-1638. Baza de date: CEEOL (Central and Eastern European Online Library).

Articole în reviste științifice din registrul național al revistelor de profil

15. UNGUREANU, Veaceslav. *Pandemia COVID-19 – o nouă provocare la adresa securității naționale a Republicii Moldova pe dimensiunea reglementării conflictului transnistrean*. In: Revista de Filosofie, Sociologie și Științe Politice. 2021, nr. 3, pp. 7-17. (0,6 c.a.). ISSN 1857-2294. Categoria B.
16. UNGUREANU, Veaceslav. *Asigurarea rezilienței securității naționale a Republicii Moldova în contextul intensificării coordonatei geopolitice a fenomenului pandemiei COVID-19*. In: Revista de Filosofie, Sociologie și Științe Politice. 2021, nr. 1, pp. 18-33. (0,8 c.a.). ISSN 1857-2294. Categoria B.
17. UNGUREANU, Veaceslav. *Necesitatea consolidării rezilienței securității naționale a Republicii Moldova în contextul intensificării dimensiunii geopolitice a fenomenului pandemiei globale COVID-19*. In: Buletinul Științific al Universității de Stat „B. P. Hasdeu” din Cahul: Științe Sociale. 2021, nr. 1, pp. 29-48. (1 c.a.). ISSN 2345-1858 E-ISSN 2345-1890. Categoria B.
18. UNGUREANU, Veaceslav. *Geopolitica securității regionale din Europa Centrală și de Est în contextul pandemiei COVID-19*. In: Revista de Filosofie, Sociologie și Științe Politice. 2020, nr. 3, pp. 5-20. (0,8 c.a.). ISSN 1857-2294. Categoria B.
19. UNGUREANU, Veaceslav. *Reconfigurarea arhitecturii geopolitice mondiale în contextul reedificării sistemului internațional postrăzboi rece*. In: Revista de Filosofie, Sociologie și Științe Politice. 2019, nr. 3, pp. 15-36. (1,2 c.a.). ISSN 1857-2294. Categoria B.
20. UNGUREANU, Veaceslav, UNGUREANU, Diana. *Evoluția relațiilor de cooperare dintre Republica Moldova și Organizația Tratatului Atlanticului de Nord în cadrul Programului Parteneriatul Pentru Pace*. In: Revista de Filosofie, Sociologie și Științe Politice. 2018, nr. 3, pp. 44-58. (0,8 c.a.). ISSN 1857-2294. Categoria B.
21. UNGUREANU, Veaceslav. *Oportunitatea euroatlantică de asigurare a securității naționale*. In: Revista de știință, inovare, cultură și artă „Akademos”. 2018, nr. 2, pp. 64-72. (0,5 c.a.). ISSN 1857-0461. Categoria B.
22. UNGUREANU, Veaceslav. *Trăsăturile fundamentale ale conceptului de neutralitate permanentă al Republicii Moldova: dimensiunea funcțională*. In: Revista de Filosofie, Sociologie și Științe Politice. 2018, nr. 1, pp. 31-43. (0,6 c.a.). ISSN 1857-2294. Categoria B.
23. UNGUREANU, Veaceslav, UNGUREANU, Diana. *Repere teoretice și delimitări conceptuale ale securității regionale*. In: Revista de Filosofie, Sociologie și Științe Politice. 2017, nr. 3, pp. 25-36. (0,6 c.a.). ISSN 1857-2294. Categoria B.
24. UNGUREANU, Veaceslav. *Fundamentarea și diversificarea teoretico-conceptuală a fenomenului războiului hibrid*. In: Revista de Filosofie, Sociologie și Științe Politice. 2017, nr. 2, pp. 25-37. (0,8 c.a.). ISSN 1857-2294. Categoria B.
25. UNGUREANU, V. *Politici de diversificare a securității energetice a Republicii Moldova în contextul reconfigurării intereselor geopolitice ale marilor puteri*. In: Revista de Filosofie, Sociologie și Științe Politice. 2016, nr. 3, pp. 24-42. (1 c.a.). ISSN 1857-2294. Categoria B.
26. UNGUREANU, Veaceslav, JUC, Victor. *Opțiuni de consolidare a securității militare a Republicii Moldova în contextul extinderii amenințărilor asimetrice și hibride*. In: Revista de Filosofie, Sociologie și Științe Politice. 2016, nr. 2, pp. 7-26. (1 c.a.). ISSN 1857-2294. Categoria B.
27. UNGUREANU, Veaceslav. *Valorificarea oportunităților de fortificare a securității naționale a Republicii Moldova în contextul noilor replieri geopolitice în spațiul pontic*. In: Revista de Filosofie, Sociologie și Științe Politice. 2015, nr. 2, pp. 20-32. (0,6 c.a.). ISSN 1857-2294. Categoria B.
28. UNGUREANU, Veaceslav, JUC, Victor. *Redimensionarea intereselor geopolitice ale marilor puteri în condițiilor edificării sistemului internațional postrăzboi rece*. In: Revista de Filosofie, Sociologie și Științe Politice. 2015, nr. 1, pp. 7-22. (0,8 c.a.). ISSN 1857-2294. Categoria B.
29. UNGUREANU, Veaceslav. *Perimarea statutului de neutralitate permanentă a Republicii Moldova în condițiile noilor replieri geopolitice din Europa de Sud-Est*. In: Moldoscopie. 2015, nr. 4, pp. 183-201. (1,1 c.a.). ISSN 1812-2566. Categoria B.
30. UNGUREANU, Veaceslav. *Neutralitatea Republicii Moldova – între oportunitate și constrângere în condițiile necesității fortificării securității naționale*. In: Revista Militară. Studii de securitate și apărare. 2017, nr. 2, pp. 58-69. (0,6 c.a.). ISSN 1857-405X. Categoria C.

Articole în lucrările conferințelor și altor manifestări științifice

31. UNGUREANU, Veaceslav. *Reflecții asupra dezvoltării Republicii Moldova pe dimensiunea asigurării securității naționale la 30 de ani de independență: realizări, eșecuri și perspective*. In: *Independența de stat a Republicii Moldova: retrospective și realități*. Materialele conferinței științifice naționale cu participare internațională, din 26 august 2021: „30 de ani de la adoptarea declarației de independență a Republicii Moldova: aspecte politico-juridice și social-economice”. / Coord. Victor Juc. Chișinău: (ÎS FEP „Tipografia Centrală”), 2022, pp. 135-152. (1 c.a.). (448 p.). ISBN 978-5-88554-102-2.
32. UNGUREANU, Veaceslav. *Periodizarea fenomenului COVID-19 din perspectiva asigurării sustenabilității instituționale a cooperării cu Alianța Nord-Atlantică și necesității consolidării sistemului național de securitate și apărare al Republicii Moldova*. In: Materialele conferinței științifice cu participare internațională „Republica Moldova în contextul necesităților de modernizare și dezvoltare sub impactul negativ al crizei de pandemie COVID-19”, organizată pe data de 25 mai 2021. / Coord.: Victor Juc. Chișinău: Institutul de Cercetări Juridice,

- Politice și Sociologice, (ÎS FEP „Tipografia Centrală”), 2021, pp. 188-225. (2 c.a.). (244 p.). ISBN 978-9975-157-73-5.
33. UNGUREANU, Veaceslav, STERPU, Vladimir. *The impact of the covid-19 pandemic phenomenon evolution on the international security ensuring*. In: The political consequences of the pandemic. The 2020 Annual International Conference of the Serbian Political Science Association. The Faculty of Political Science, University of Belgrade, 26-27 September 2020, pp. 42-43. (53 p.). ISBN 978-86-6425-070-2.
 34. UNGUREANU, Veaceslav. *Riscurile și oportunitățile geopolitice ale securității naționale a Republicii Moldova în contextul necesității intensificării relațiilor de cooperare cu Organizația Tratatului Atlanticului de Nord*. In: Analele științifice ale Universității de Studii Europene din Moldova. Masa rotundă „Riscuri și oportunități în cadrul proceselor integraționiste a Republicii Moldova”, organizată pe data de 07 februarie 2020 în cadrul USEM. Chișinău: USEM, Tipografia „Adrilang”, 2020, nr. VI, pp. 73-84. (1,2 c.a.). (159 p.). ISBN 978-9975-3423-1-5.
 35. UNGUREANU, Veaceslav. *Afirmarea geopolitică a Republicii Moldova între oportunități și constrângeri de securitate*. In: Perspectivele și problemele integrării în spațiul european al cercetării și educației. Conferința științifică internațională: „Perspectivele și Problemele Integrării în Spațiul European al Cercetării și Educației”, organizată pe data de 5 iunie 2020 în cadrul US Cahul, Moldova, / Coord.: Sergiu Cornea. Cahul: US Cahul, Tipografia „Centrografic”, 2020, volumul VII, partea 1, pp. 20-31. (1,2 c.a.). (366 p.). ISBN 978-9975-88-060-2.
 36. UNGUREANU, Veaceslav. *Emergența statutului geopolitic al Republicii Moldova în contextul consolidării capacității instituționale a securității naționale în perioada pandemiei COVID-19*. In: Materialele conferinței științifice cu participare internațională „Meritocrație, profesionalism, integritate: deziderate versus realități”, organizată pe 19 noiembrie 2020. / Coord.: Victor Juc. Chișinău: Institutul de Cercetări Juridice, Politice și Sociologice, 2021 (ÎS FEP „Tipografia Centrală”), pp. 160-189. (1 c.a.). (284 p.). ISBN 978-9975-157-25-4.
 37. UNGUREANU, Veaceslav. *Redimensionarea geopolitică a paradigmei de asigurare a securității naționale a Republicii Moldova în contextul proceselor integraționiste regionale*. In: Materialele conferinței științifice internaționale „Știința politică și administrativă: provocări globale, soluții locale”, dedicată celei de-a 25-a aniversări a Facultății Relații Internaționale, Științe Politice și Administrative a Universității de Stat din Moldova, organizată pe data de 13 noiembrie 2020. Chișinău: UNU, 2021, pp. 174-180. (0,4 c.a.). (512 p.). ISBN 978-9975-3459-7-2.
 38. UNGUREANU, Veaceslav. *Repere geopolitice regionale în abordarea securității naționale a Republicii Moldova*. In: Materialele conferinței științifice internaționale „Mediul strategic de securitate: tendințe și provocări”, organizată pe data de 17 mai 2018. / Red. șt. R. Grosu. Chișinău: Academia Militară a Forțelor Armate „Alexandru cel Bun”, 2019, pp. 8-17. (0,5 c.a.). (212 p.). ISBN 978-9975-3174-7-4.
 39. UNGUREANU, Veaceslav. *The philosophy of the geopolitics of small states' security*. In: «Философия в цивилизационном контексте». Сборник материалов и тезисов докладов, сделанных в рамках Международной научной конференции «Философское знание и вызовы цивилизационного развития», состоявшейся 21-22 апреля 2016 г. в г. Минске и приуроченной к 85-летию Института философии НАН Беларуси. Минск: Институт философии Национальной Академии Наук Беларуси, 2017, pp. 212-216. (0,3 c.a.). (412 p.). ISBN 978-985-552-686-6.
 40. UNGUREANU, Veaceslav. *Dimensiunea teoretică a conceptului războiului hibrid*. Materialele conferinței științifice internaționale „Mediul strategic de securitate: tendințe și provocări”, organizată pe data de 18 mai 2017. / Red. șt. R. Grosu. Chișinău: Academia Militară a Forțelor Armate „Alexandru cel Bun”, 2018, p. 308-320. (0,6 c.a.). (332 p.). ISBN 978-9975-3174-2-9.

ADNOTARE

UNGUREANU Veaceslav, **Dimensiunea geopolitică a securității în contextul transformărilor structurale de sistem internațional din perioada postrăzboi rece, teză de doctor habilitat în științe politice, Chișinău, 2024.**

Structura tezei: introducere, cinci capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografie din 336 de titluri, 266 pagini de text de bază. Rezultatele obținute sunt publicate în 40 de lucrări științifice.

Cuvinte-cheie: dimensiunea geopolitică, securitologie, geosecuritologie, sistem internațional, perioadă postrăzboi rece, arhitectură geopolitică, sferă de influență geopolitică, interes geopolitic, conjunctură geopolitică, securitate internațională, securitate regională, securitate națională.

Scopul lucrării: constă în cercetarea impactului geopoliticii asupra securității în contextul transformărilor structurale de sistem internațional din perioada postrăzboi rece.

Obiectivele cercetării: a analiza utilizând metoda analizei istoriografice elaborările științifice în domeniul investigat; a reliefa procesele de redimensionare a structurii sistemului internațional aplicând teoria sistemelor; a edifica propria viziune privind evoluția gândirii în cadrul școlilor geopolitice de pe mapamond; a cerceta teoria securității accentuând dimensiunea geopolitică sub aspectul principiului interdisciplinarității; a investiga redimensionarea arhitecturii geopolitice mondiale a securității internaționale, identificând etapele de organizarea structurală a sistemului internațional postrăzboi rece; a examina interesele geopolitice ale marilor puteri și semnificația acestora asupra gradului de asigurare a securității naționale; a analiza procesul de reconfigurare a conjuncturii geopolitice a mediului de securitate regională din perspectiva re poziționării strategice a puterilor regionale și a micilor puteri din spațiul geopolitic al Europei Centrale și de Est; a decela corelația dintre redefinirea geopoliticii a puterilor regionale și a micilor puteri și consolidarea rezilienței sistemului național de securitate; a cerceta situația geopolitică a Republicii Moldova de reconceptualizare a paradigmei geopolitice de asigurare a securității naționale a Republicii Moldova; a demonstra imperativul consolidării dimensiunii geopolitice în fortificarea sistemului național de securitate al Republicii Moldova.

Noutatea și originalitatea științifică: caracterul inovator al rezultatelor obținute constă în ajustarea la obiectul de cercetare prin valorificarea dimensiunii geopolitice a securității în formularea definițiilor de sinteză ale conceptelor și noțiunilor: „sistem internațional”, „ordine mondială”, „geografie politică”, „geopolitică”, „securitate internațională, regională și națională”, „complexe de securitate regională”, „geosecuritologie” „arhitectură geopolitică mondială a securității internaționale”, „sferă de influență geopolitică”, „interes geopolitic”, „conjunctură geopolitică a mediului de securitate regională”, „spațiu geopolitic al Europei Centrale și de Est”, „mare putere”, „putere regională” și „mică putere”, iar în aspect aplicativ necesitatea fundamentării unei noi direcții științifice în domeniul cercetării securitologiei – „Geosecuritologia”.

Rezultatele principale noi obținute: investigațiile realizate au contribuit la crearea unei noi direcții științifice în domeniul cercetării securitologiei și anume „Geosecuritologia”, având ca suport analiza dimensiunii geopolitice a securității fundamentată prin aplicabilitate pe investigația influenței fenomenului geopolitic din perspectiva evoluției transformărilor structurale de sistem internațional din perioada postrăzboi rece asupra securității abordate multinivelar, sistemic și structural-funcțional.

Semnificația teoretică: elaborarea și prezentarea unui cadru teoretico-metodologic complex, fundamentat interdisciplinar în aspect metodologic și pluridisciplinar în plan analitico-epistemologic de valorificare a dimensiunii geopolitice a securității abordată multinivelar, sistemic și structural-funcțional, demonstrând empiric necesitatea fundamentării unei noi direcții științifice în domeniul cercetării securitologiei – „Geosecuritologia”.

Valoarea aplicativă: constă în posibilitatea utilizării materialului tezei în procesul didactic universitar și instituțional prin valorificarea potențialului teoretic în argumentarea oportunității edificării unei noi subdisciplini în cadrul securitologiei – „Geosecuritologia”, dar și pentru realizarea unor ulterioare cercetări în domeniul științelor politice.

Implementarea rezultatelor științifice: cercetările și-au găsit elucidare în 40 de lucrări științifice, inclusiv în 2 monografii, în reviste publicate în țară și în străinătate, au fost prezentate, discutate și aprobate la peste 25 de foruri științifice naționale și internaționale. Rezultatele obținute pot fi folosite în calitate de suport bibliografic și teoretico-metodologic de către reprezentanții mediului universitar-academic, experții și analiștii din domeniul științelor politice, iar aspectul aplicativ al investigațiilor poate fi realizat de către funcționarii din cadrul structurilor de stat responsabile de asigurarea funcționalității și consolidării rezilienței instituționale a sistemului național de securitate și apărare al Republicii Moldova, precum și de către toți cei care manifestă interes față de problemele complexe abordate.

АННОТАЦИЯ

УНГУРЯНУ Вячеслав, Геополитическое измерение безопасности в контексте структурных преобразований международной системы в период после окончания холодной войны, диссертация на степень доктора хабилитат политических наук, Кишинёв, 2024.

Структура диссертации: введение, пять глав, общие выводы и рекомендации, библиография из 336 работ, 266 страниц основного текста. Результаты опубликованы в 40 научных работах.

Ключевые слова: геополитическое измерение, секьюритология, геосекьюритология, международная система, период после холодной войны, геополитическая архитектура, геополитическая сфера влияния, геополитический интерес, геополитическая конъюнктура, международная безопасность, региональная безопасность, национальная безопасность.

Цель работы: исследовать влияние геополитики на безопасность в контексте структурных преобразований международной системы в период после окончания холодной войны.

Задачи исследования: анализировать с использованием метода историографического анализа научные разработки в исследуемой области; осветить процессы реструктуризации международной системы с использованием теории систем; выработать собственное видение на эволюцию мышления в рамках мировых геополитических школ; исследовать теорию безопасности, сделав акцент на геополитическом измерении под аспектом принципа междисциплинарности; исследовать изменение глобальной геополитической архитектуры международной безопасности, с определением этапов структурной организации международной системы после окончания холодной войны; изучить геополитические интересы ведущих держав и их значение для обеспечения национальной безопасности; проанализировать процесс реконфигурации геополитической конъюнктуры региональной безопасности с точки зрения стратегического репозиционирования региональных и малых держав.

Научная новизна и оригинальность: инновационный характер полученных результатов заключается в изучении объекта исследования путем использования геополитического измерения безопасности при определении таких концептов и понятий как «международная система», «мировой порядок», «политическая география», «геополитика», «международная, региональная и национальная безопасность», «региональные комплексы безопасности», «геосекьюритология», «мировая геополитическая архитектура международной безопасности», «геополитическая сфера влияния», а в прикладном аспекте – в демонстрации необходимости создания нового научного направления в области секьюритологических исследований – «Геосекьюритология».

Принципиально новые результаты: проведенное исследование способствовало созданию нового научного направления «Геосекьюритология» в области секьюритологических исследований на основании анализа геополитического измерения безопасности сквозь призму влияния геополитических явлений на безопасность с точки зрения эволюции структурных преобразований международной системы в период после окончания холодной войны при многоуровневом, системном и структурно-функциональном подходе.

Теоретическая значимость: выработка и предоставление междисциплинарной в методологическом плане и многодисциплинарной в аналитико-эпистемологическом плане комплексной теоретико-методологической основы для валоризации геополитического измерения безопасности с использованием многоуровневого, системного и структурно-функционального подхода, которая на практическом уровне доказывает необходимость создания нового научного направления в области секьюритологических исследований – «Геосекьюритология».

Прикладное значение: заключается в возможности использования материала диссертации в учебном процессе учреждений высшего образования путем использования теоретического потенциала аргументации целесообразности включения в рамках секьюритологии новой субдисциплины – «Геосекьюритология»,

Внедрение полученных научных результатов: исследования изложены в 40 научных работах, включая 2 монографии, в отечественных и зарубежных журналах, а также представлены, обсуждены и одобрены более чем на 25 отечественных и международных научных форумах. Полученные результаты могут использоваться в качестве библиографического и теоретико-методологического обоснования представителями академической среды, экспертами и аналитиками в области политических наук, а с позиции прикладных аспектов результаты исследования могут применяться служащими государственных структур национальной безопасности и обороны Республики Молдова, а также всеми, кто интересуется рассматриваемыми комплексными вопросами.

ANNOTATION

UNGUREANU Veaceslav, **The Geopolitical Dimension of the Security in the Context of the Structural Transformations of the International System in the Post-Cold War Period, Thesis of the Habilitated Doctor in Political Sciences, Chişinău, 2024.**

Structure of the thesis: introduction, five chapters, general conclusions and recommendations, bibliography of 336 titles, 266 pages of basic text. The results are published in 40 scientific papers.

Key words: geopolitical dimension, securitology, geosecuritology, international system, post-Cold War period, geopolitical architecture, sphere of geopolitical influence, geopolitical interest, geopolitical conjuncture, international security, regional security and national security.

The purpose of the paper: the research of the geopolitics' impact on the security in the context of the structural transformations of the international system in the post-Cold War period.

The objectives of the research: to analyse by using the method of historiographical analysis the scientific elaborations in the investigated field; to highlight the processes of resizing the structure of the international system by applying the systems' theory; to build one's own vision regarding the evolution of thinking within the world geopolitical schools; to research the theory of security emphasizing the geopolitical dimension under the aspect of the principle of interdisciplinarity; to investigate the resizing of the world geopolitical architecture of the international security, by identifying the stages of the structural organization of the post-Cold War international system; to examine the geopolitical interests of the great powers and their significance on the degree of ensuring national security; to analyze the process of reshaping the geopolitical conjuncture of the regional security environment from the perspective of the strategic repositioning of the regional powers and small powers in the geopolitical space of the Central and Eastern Europe.

Scientific novelty and originality: the innovative character of the obtained results consists in the adjustment to the research object by capitalizing on the geopolitical dimension of the security in formulating the synthesis definitions of the concepts and notions: „international system”, „world order”, „political geography”, „geopolitics”, „international, regional and national security”, „regional security complexes”, „geosecuritology”, „world geopolitical architecture of the international security”, „geopolitical sphere of influence”, „geopolitical interest”, „geopolitical conjuncture of the regional security environment”, „geopolitical space of Central and Eastern Europe”, „great power”, „regional power” and „small power”, and, in the applicative aspect, the need to found a new scientific direction in the field of researching the securitology – „Geosecuritology”.

The fundamentally new results obtained: as a result of the investigations, they contributed to the creation of a new scientific direction in the field of securitology research, namely „Geosecuritology”, having as support the analysis of the geopolitical dimension of the security based on applicability to the investigation of the influence of the geopolitical phenomenon from the perspective of the evolution of the structural transformations of the international system from the post-Cold War period on the security tackled at multiple levels, systemically, and at structural and functional level.

The theoretical significance: the development and presentation of a complex theoretical and methodological framework, based interdisciplinary in the methodological aspect and multidisciplinary in the analytical and epistemological plan of capitalizing the geopolitical dimension of the security tackled at multiple levels, systemically, and at structural and functional level, empirically demonstrating the need to found a new scientific direction in the field of securitology research – „Geosecuritology”.

The applied value: it consists in the possibility of using the material of the thesis in the university and institutional didactic process by exploiting the theoretical potential in arguing the opportunity of building a new sub-discipline within the securitology – „Geosecuritology”, but also for carrying out further researches in the field of political sciences.

Implementing the scientific results: the researches have been elucidated in 40 scientific works, including 2 monographs, in magazines published in the country and abroad. They also were presented, discussed and approved at more than 25 national and international scientific forums. The obtained results can be used as bibliographic and theoretical-methodological support by the representatives of the university and academic environment, experts and analysts in the field of political sciences, and the application aspect of the investigations can be carried out by the officials of the state structures, responsible for ensuring the functionality and strengthening of the institutional resilience of the national security and defense system of the Republic of Moldova, as well as by all those who take an interest in the complex issues addressed.

UNGUREANU VEACESLAV

**DIMENSIUNEA GEOPOLITICĂ A SECURITĂȚII
ÎN CONTEXTUL TRANSFORMĂRILOR STRUCTURALE
DE SISTEM INTERNAȚIONAL
DIN PERIOADA POSTRĂZBOI RECE**

**SPECIALITATEA 562.01. – TEORIA ȘI METODOLOGIA
RELAȚIILOR INTERNAȚIONALE ȘI A DIPLOMAȚIEI**

Rezumatul tezei de doctor habilitat în științe politice

Aprobat spre tipar: data
Hârtie ofset. Tipar ofset.
Coli de tipar.: ...

Formatul hârtiei 60x84 1/16
Tiraj 50 ex.
Comanda nr.

Biblioteca Științifică (Institut) „Andrei Lupan” al Universității de Stat din Moldova
mun. Chișinău, str. Academiei 5 A, MD-2028.